ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER

της 26ης Νοεμβρίου 1998 *

1. Όταν ένας ερμηνευτής όπερας ή ένας διευθυντής ορχήστρας οι οποίοι ασκούν κανονικά τη δραστηριότητά τους εντός ενός κράτους μέλους του οποίου η νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως τη θεωρεί ως μη μισθωτή δραστηριότητα μεταβαίνουν σε άλλο κράτος μέλος, κατόπιν προσλήψεώς τους, προκειμένου να παράσχουν εκεί τις υπηρεσίες τους επί ορισμένες ημέρες, μπορούν να εξακολουθήσουν να υπάγονται στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως του πρώτου κράτους ή, αντιθέτως, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως του δευτέρου κράτους, του οποίου η νομοθεσία θεωρεί την ίδια δραστηριότητα ως μισθωτή δραστηριότητα;

Αυτό είναι, εν συνόψει, το περιεχόμενο των προδικαστικών ερωτημάτων που υπέβαλε το tribunal du travail de Bruxelles (Βέλγιο) ως προς την ερμηνεία του άρθρου 14α, σημείο 1, στοιχείο α', και του άρθρου 14γ, στοιχείο α', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 [1] (στο εξής: κανονισμός 1408/71).

I — Το ιστορικό της διαφοράς της κύριας δίκης

2. Οι ενάγοντες της κύριας δίκης, ήτοι ο B. Banks και εννέα άλλοι ερμηνευτές όπερας, καθώς και ένας διευθυντής ορχήστρας, οι οποίοι υποστηρίζονται από τρεις άλλους καλλιτέχνες που παρενέβησαν στην κύρια δίκη, και οι οποίοι είναι όλοι Βρετανοί υπήκοοι και κάτοικοι Ηνωμένου Βασιλείου, προσελήφθησαν από το Théâtre royal de la Monnaie de Bruxelles (στο εξής: TRM), εναγόμενο, προκειμένου να μετάσχουν σε παραστάσεις στο Βέλγιο για σχετικά σύντομες χρονικές περιόδους μεταξύ 1992 και 1995.

3. Η δραστηριότητα του ερμηνευτή όπερας, που έχει μεγάλη παράδοση στην πολιτιστική ιστορία του δυτικού κόσμου [2] και συνιστά μια εξαιρετικά δύσκολη επαγγελματική δραστηριότητα [3], δεν είχε στη συγκεκριμένη

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ισπανική.

1 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 230, σ. 6), στη συνέχεια δε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3811/86 του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 1986 (ΕΕ L 355, σ. 5).

2 — Η παλαιότερη όπερα που έχει διασωθεί είναι η Euridice, του Jacopo Peri, που συντέθηκε κατά τα τέλη του 16ου αιώνα, αφού από την Dâfne, έναν δραματικό μύθο του ιδίου συνθέτη, έχουν σωθεί μόνο μερικά μουσικά αποσπάσματα, ενώ το L'Amfiparnaso του Orazio Vecchi, που θεωρείται από ορισμένους ως το πρώτο παράδειγμα λυρικής όπερας, δεν είναι παρά μια μεγάλης εκτάσεως άσκηση πολυφωνίας, που συναυτάρτίζεται από σύντομα τραγούδια, παντομίμες, μαδριγάλια και διαλόγους. Η πρώτη εκτέλεση της Euridice έγινε στις 6 Οκτωβρίου 1600 στο Palais Pitti της Φλωρεντίας, επ' ευκαιρία του γάμου της Μαρίας των Μεδίκων με τον Ερρίκο IV της Γαλλίας.

3 — Στο «L'arte del canto» (Ed. Vergara, Μπουένος Άιρες, 1991), που εκδόθηκε για πρώτη φορά το 1989 (Rusconi Libri SpA, σ. 116), ο Giuseppe Di Stefano γράφει ότι «το να γίνει κανείς ερμηνευτής όπερας με την πληρέστερη έννοια του όρου μου φαινόταν ανέφικτο. Το να τραγουδήσω μια άρια ήταν εύκολο αλλά να ανέβω στη σκηνή με θεατρική ενδυμασία, να κινούμαι σωστά, να θυμούμαι τις νότες και τη μουσική τους αξία, να αποστηθίζω τα κείμενα και να τα χρωματίζω δίνοντάς τους την κατάλληλη έκφραση, να αναζητώ συνεχώς τους ωραιότερους ήχους, που είναι καθαρότεροι ακόμη και από εκείνους των μουσικών οργάνων και, τέλος, να ακολουθώ τον διευθυντή της ορχήστρας χωρίς αυτό να γίνεται αντιληπτό μου φαινόταν (...) τρομερό!».

περίπτωση την επίδραση που ασκεί συχνά στην ευαισθησία πολλών ανθρώπων [4].

4. Στην πλειονότητα των συμβάσεων που είχαν υπογράψει οι ενάγοντες διευκρινιζόταν ότι οι πρόβες θα γίνονταν από τις 4 μέχρι τις 22 Ιανουαρίου 1994, οι δε παραστάσεις από τις 23 Ιανουαρίου μέχρι τις 5 Φεβρουαρίου 1994, προβλεπόταν δηλαδή μια συνολική περίοδος εργασίας 25 ημερών. Ο διευθυντής της ορχήστρας εργάστηκε επιπλέον από τις 21 μέχρι τις 23 Δεκεμβρίου 1993. Οι τρεις παρεμβαίνοντες είχαν εργαστεί για το TRM κατά τη διάρκεια προγενέστερων περιόδων: ο C. Appleton και ο C. Davies είχαν προσληφθεί ως καλλιτέχνες για τις περιόδους από 11 Απριλίου μέχρι 30 Ιουνίου 1992 και από 22 Απριλίου μέχρι 30 Ιουνίου 1992· ο M. Curtis προσλήφθηκε για τις περιόδους από 15 Ιανουαρίου μέχρι 13 Μαρτίου 1993, από 10 μέχρι 21 Νοεμβρίου 1993 και από 25 Οκτωβρίου 1994 μέχρι 28 Φεβρουαρίου 1995.

5. Κατά τη διάρκεια της ισχύος των συμβάσεών τους ή μετά την κίνηση της ένδικης διαδικασίας, οι ενάγοντες προσκόμισαν τα έντυπα Ε 101, που είχαν εκδοθεί από τον αρμόδιο οργανισμό στο Ηνωμένο Βασίλειο, σύμφωνα με το άρθρο 11α του κανονισμού (ΕΟΚ) 574/72 [5] (στο εξής: κανονισμός 574/72), που καθορίζει τον τρόπο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71. Τα πιστοποιητικά αυτά κάλυπταν την περίοδο κατά τη διάρκεια της οποίας οι καλλιτέχνες παρείχαν τις υπηρεσίες τους στο TRM και πιστοποιούσαν ότι οι ενδιαφερόμενοι είναι ελεύθεροι επαγγελματίες στο Ηνωμένο Βασίλειο, ότι επρόκειτο να ασκήσουν μη μισθωτή δραστηριότητα στο Βέλγιο και ότι, κατά τη διάρκεια ισχύος της συμβάσεώς τους, θα εξακολουθούσαν να υπάγονται στη βρετανική νομοθεσία, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 14α, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 1408/71.

6. Ωστόσο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 3, παράγραφος 2, του βελγικού βασιλικού διατάγματος της 28ης Νοεμβρίου 1969, που εκδόθηκε προς εκτέλεση του νόμου της 27ης Ιουλίου 1969, περί αναθεωρήσεως του νομοθετικού διατάγματος της 28ης Δεκεμβρίου 1944 σχετικά με το σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως των εργαζομένων που υπάγονται στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως των μισθωτών, το TRM παρακράτησε, με την ιδιότητά του ως εργοδότη, από τις αμοιβές των ενδιαφερομένων τις εισφορές που οφείλονταν σ' αυτό το σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως για τον αριθμό των ημερών που είχαν εργαστεί στο Βέλγιο.

7. Με την αγωγή της κύριας δίκης ζητείται να επιβληθεί στο TRM, που είναι ένας θεσμός με αναμφισβήτητο διεθνές γόητρο [6], η υποχρέωση να επιστρέψει στους ενάγοντες τα

4 — Στο ίδιο αυτό σύγγραμμα (σ. 95 και 96), ο Di Stefano αφηγείται ότι, ενόσω υπηρετούσε τη στρατιωτική του θητεία στο Frugarolo, επαρχία της Alessandria, τις παραμονές του δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, ένας στρατιωτικός ιατρός τον κάλεσε για να τον διατάξει να τραγουδήσει. «Δεν νομίζω ότι έλαβα ποτέ υπόψη μου την κριτική ενός διευθυντή ορχήστρας με μεγαλύτερο ζήλο απ' ό,τι τότε. Πάντοτε ευρισκόμενος σε στάση προσοχής, τραγούδησα, χωρίς να πάρω ανάσα, την περίφημη άρια "Che gelida mannina" από την La Bohème του G. Puccini. Ο σκληροτράχηλος αξιωματικός χαμογέλασε και η ετυμηγορία του ήταν άμεση: «Θα σε πάρω από την ομοστοιχία και θα έρθεις να εργάζεσαι μαζί μου στο αναρρωτήριο· εδώ θα είσαι λιγότερο εκτεθειμένος στα στοιχεία της φύσεως».

5 — Κανονισμός του Συμβουλίου της 21ης Μαρτίου 1972, περί του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού 1408/71, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό 2001/83 (ΕΕ L 230, σ. 86), στη συνέχεια δε με τον προαναφερθέντα κανονισμό 3811/86.

6 — Στις 14 Ιουλίου 1959, η Μαρία Κάλλας έδωσε στο Théâtre royal de la Monnaie μια αξέχαστη συναυλία, κατά τη διάρκεια της οποίας τραγούδησε το «Ernani involami» (από την όπερα Ernani) και το «Tuche la vanità» (από τον Don Càrlo), δύο άριες του Verdi με μεγάλη μουσική και δραματική αξία. Το θέατρο των Βρυξελλών, που έχει μεγάλη ακτινοβολία, μπορεί να υπερηφανεύεται για το ότι φιλοξένησε μια τραγουδίστρια η οποία, σύμφωνα με την περιγραφή του διευθυντή ορχήστρας και συγγραφέα René Leibowitz σε άρθρο που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό του Jean-Paul Sartre *Les temps modernes*, ήταν «μοναδική μεταξύ των υψηφώνων και της οποίας η φήμη ως καταπληκτικής καλλιτέχνιδας υπερέβη τα όρια που ισχύουν συνήθως ακόμη και για τους μεγαλύτερους αστέρες, που χαίρουν της ευρύτερης δυνατής ακτινοβολίας» (Ardoin, J.: *Callas. El arte y la vida*, έκδ. Pomaire, Βαρκελώνη, 1979, σ. 4).

ποσά που παρακράτησε από τις αμοιβές τους ως εισφορές στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως, με την αιτιολογία ότι τα ποσά αυτά κακώς παρακρατήθηκαν, αφού οι ενάγοντες εξακολουθούσαν να υπάγονται στη νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως του Ηνωμένου Βασιλείου, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 14α, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 1408/71.

II — Τα προδικαστικά ερωτήματα

8. Προς επίλυση της διαφοράς αυτής, το tribunal du travail de Bruxelles ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) α) Αφορά η έννοια της "εργασίας" του άρθρου 14α, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 κάθε παροχή εργασίας, μισθωτής ή μη μισθωτής, της οποίας η διάρκεια δεν υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες;

β) Εάν η έννοια της "εργασίας" κατά το άρθρο 14, σημείο 1, στοιχείο α', αφορά αποκλειστικά τη μη μισθωτή εργασία, πρέπει η έννοια αυτή να προσδιοριστεί υπό το φως της νομοθεσίας περί κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους μέλους στο οποίο ασκείται κανονικά η μη μισθωτή δραστηριότητα ή υπό το φως της νομοθεσίας περί κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους μέλους εντός του οποίου παρέχεται η "εργασία";

2) Ποια είναι η μονάδα χρόνου που πρέπει να ληφθεί υπόψη για την αξιολόγηση του όρου "ταυτόχρονα" που περιέχεται στο άρθρο 14γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 ή ποια είναι τα κριτήρια βάσει των οποίων μπορεί να προσδιοριστεί η έννοια αυτή;

3) α) i) Έχει το έντυπο Ε 101, του οποίου η έκδοση προβλέπεται, μεταξύ άλλων, στα άρθρα 11α και 12α, παράγραφος 7, του κανονισμού 2001/83 [7], δεσμευτική ισχύ, όσον αφορά τα έννομα αποτελέσματα που βεβαιώνει:

— έναντι του αρμοδίου φορέα του κράτους μέλους στο οποίο ασκείται η δεύτερη δραστηριότητα·

— έναντι του προσώπου που προσφεύγει στις υπηρεσίες του εργαζομένου που ασκεί δραστηριότητα στο έδαφος δύο κρατών μελών;

ii) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, μέχρι πότε;

β) Έχει το έντυπο Ε 101 αναδρομικό αποτέλεσμα, στο μέτρο που οι χρονικές περίοδοι τις οποίες αφορά

7 — Κανονισμός (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983, περί τροποποιήσεως και ενημερώσεως του κανονισμού 1408/71 και του κανονισμού 574/72 (ΕΕ L 230, σ. 6).

είναι προγενέστερες του χρόνου εκδόσεως ή προσκομίσεώς του;»

III — Η κοινοτική νομοθεσία

9. Οι κρίσιμες για την απάντηση στα προδικαστικά ερωτήματα διατάξεις του κανονισμού 1408/71 είναι οι ακόλουθες:

Άρθρο 13

«Γενικοί κανόνες

1. Με την επιφύλαξη του άρθρου 14γ, τα πρόσωπα για τα οποία ισχύει ο παρών κανονισμός υπόκεινται στη νομοθεσία ενός μόνου κράτους μέλους. Η νομοθεσία αυτή προσδιορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος τίτλου.

2. Με την επιφύλαξη των άρθρων 14 έως 17:

α) το πρόσωπο που ασκεί μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος κράτους μέλους υπόκειται στη νομοθεσία του κράτους αυτού, ακόμη και αν κατοικεί στο έδαφος άλλου κράτους μέλους ή αν η επιχείρηση ή ο εργοδότης που το απασχολεί έχει την έδρα της ή την κατοικία του στο έδαφος άλλου κράτους μέλους·

β) το πρόσωπο που ασκεί μη μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος κράτους μέλους υπόκειται στη νομοθεσία του κράτους αυτού, ακόμη και αν κατοικεί στο έδαφος άλλου κράτους μέλους (...).»

Άρθρο 14

«Ειδικοί κανόνες που ισχύουν για τα πρόσωπα που ασκούν μισθωτή δραστηριότητα εκτός από τους ναυτικούς

Ο κανόνας του άρθρου 13, παράγραφος 2, στοιχείο α', ισχύει με την επιφύλαξη των ακόλουθων εξαιρέσεων και ειδικών περιπτώσεων:

1) α) το πρόσωπο που ασκεί μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος ενός

κράτους μέλους σε επιχείρηση, στην οποία κανονικά υπάγεται και η οποία τον αποσπά στο έδαφος άλλου κράτους μέλους προς εκτέλεση εργασίας για λογαριασμό της, εξακολουθεί να υπόκειται στη νομοθεσία του πρώτου κράτους μέλους, υπό τον όρο ότι η προβλεπόμενη διάρκεια της εργασίας αυτής δεν υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες και ότι δεν αποστέλλεται σε αντικατάσταση άλλου προσώπου του οποίου έληξε η περίοδος αποσπάσεως (...).»

Άρθρο 14α

«Ειδικοί κανόνες που ισχύουν για πρόσωπα που ασκούν μη μισθωτή δραστηριότητα εκτός από τους ναυτικούς

Ο κανόνας του άρθρου 13, παράγραφος 2, στοιχείο β', ισχύει με την επιφύλαξη των ακόλουθων εξαιρέσεων και ειδικών περιπτώσεων:

1) α) το πρόσωπο που ασκεί κανονικά μη μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος ενός κράτους μέλους και που πραγματοποιεί μια εργασία στο έδαφος ενός άλλου κράτους μέλους εξακολουθεί να υπόκειται στη νομοθεσία του πρώτου κράτους μέλους, υπό τον όρο ότι η προβλεπόμενη διάρκεια της εργασίας αυτής δεν υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες (...).»

Άρθρο 14γ

«Ειδικοί κανόνες που εφαρμόζονται στα πρόσωπα που ασκούν ταυτόχρονα μισθωτή και μη μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος διαφορετικών κρατών μελών

1. Το πρόσωπο που ασκεί ταυτόχρονα μισθωτή και μη μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος διαφορετικών κρατών μελών υπόκειται:

α) με την επιφύλαξη του στοιχείου β', στη νομοθεσία του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου ασκεί μισθωτή δραστηριότητα (...).»

10. Το άρθρο 11α, παράγραφος 1, του κανονισμού 574/72 [8] ορίζει τα εξής:

«1. Ο φορέας που ορίζεται από την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους η νομοθεσία του οποίου παραμένει εφαρμοστέα χορηγεί πι-

8 — Στην πραγματικότητα, το άρθρο αυτό περιλαμβάνεται στον κανονισμό 574/72, και όχι στον κανονισμό 2001/83, στον οποίο αναφέρεται το αιτούν δικαστήριο. Ο κανονισμός 2001/83 συναπαρτίζεται από τρία άρθρα, που προβλέπουν απλώς, εκτός από τη θέση του σε ισχύ, την αντικατάσταση του τίτλου, των περιεχομένων και των διατάξεων των κανονισμών 1408/71 και 574/72 από τα κείμενα των παραρτημάτων I και II του κανονισμού 2001/83.

στοποιητικό που βεβαιώνει ότι ο μη μισθωτός εξακολουθεί να υπάγεται στη νομοθεσία αυτή και προσδιορίζει μέχρι ποίας ημερομηνίας:

α) κατόπιν αιτήσεως του μη μισθωτού, στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 14α, παράγραφος 1, και στο άρθρο 14β, παράγραφος 2, του κανονισμού [1408/71] (...).»

11. Προς έκδοση του πιστοποιητικού αυτού, ο αρμόδιος φορέας του κράτους μέλους στη νομοθεσία του οποίου υπόκειται ο εργαζόμενος χρησιμοποιεί το έντυπο Ε 101 σύμφωνα με το υπόδειγμα που έχει καταρτίσει η διοικητική επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την κοινωνική ασφάλιση των διακινουμένων εργαζομένων [9] (στο εξής: διοικητική επιτροπή), με την απόφασή της αριθ. 130 [10].

IV — Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

12. Πριν από την εξέταση των προδικαστικών ερωτημάτων, θα εκθέσω τις αμφιβολίες που τρέφω σε σχέση με την υπόθεση αυτή, κυρίως όσον αφορά τη διαδικασία που εφαρμόστηκε προκειμένου να επιτευχθεί η έκδοση αποφάσεως του Δικαστηρίου επί της αρνήσεως του βελγικού φορέα κοινωνικής ασφαλίσεως να αναγνωρίσει τα αποτελέσματα του εντύπου Ε 101 που έχει εκδώσει ο φορέας άλλου κράτους μέλους, προκειμένου να πιστοποιήσει ότι ο ενδιαφερόμενος ασκεί κανονικά μη μισθωτή δραστηριότητα στο τελευταίο αυτό κράτος, ότι πρόκειται να παράσχει εργασία ορισμένης διάρκειας σε άλλο κράτος μέλος και ότι, κατά τη διάρκεια της ασκήσεως της δραστηριότητας αυτής, θα εξακολουθήσει να υπάγεται στη νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους μέλους του οποίου ο φορέας εξέδωσε το έντυπο αυτό.

13. Αυτό είναι το θεμελιώδες ζήτημα που ανακύπτει στην υπόθεση, αφού δεν αμφισβητείται μεταξύ των διαδίκων της κύριας δίκης ότι οι καλλιτέχνες δεν όφειλαν να καταβάλλουν εισφορές στο βελγικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως των μισθωτών εργαζομένων κατά την περίοδο κατά τη διάρκεια της οποίας εργάστηκαν εντός του κράτους αυτού, δεδομένου ότι εξακολουθούσαν να υπάγονται στη βρετανική νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως. Πράγματι, όπως προκύπτει από την έκθεση των πραγματικών περιστατικών, αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης είναι να υποχρεωθεί το TRM να επιστρέψει στους ενάγοντες τις εισφορές στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως των μισθωτών εργαζομένων που κακώς παρακρατήθηκαν από τις αμοιβές τους, αφού, ενόσω ασκούσαν τη δραστηριότητά τους στο Βέλγιο, εξακολουθούσαν να υπάγονται στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως των μη μισθωτών εργαζομένων στο Ηνωμένο Βασίλειο. Το TRM, που είναι το εναγόμενο της κύριας δίκης, ισχυρίζεται συναφώς ότι, κατά την άποψή του, οι συμβάσεις που είχαν συναφθεί με τους καλλιτέχνες δεν αποτελούσαν συμβάσεις μισθωτής εργασίας, αλλά, παρά

9 — Η διοικητική επιτροπή ιδρύθηκε με το άρθρο 80 του κανονισμού 1408/71. Υπάγεται στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και αποτελείται από έναν κυβερνητικό αντιπρόσωπο από κάθε κράτος μέλος. Η πλειονότητα των καθηκόντων που της έχουν ανατεθεί περιγράφεται στο άρθρο 81 του προαναφερθέντος κανονισμού και στο άρθρο 2 του κανονισμού 574/72.

10 — Απόφαση της διοικητικής επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την κοινωνική ασφάλιση των διακινουμένων εργαζομένων, της 17ης Οκτωβρίου 1985, για τα υποδείγματα εντύπων που είναι αναγκαία για την εφαρμογή των κανονισμών 1408/71 και 574/72 του Συμβουλίου ((Ε 001· Ε 101-127· Ε 201-215· Ε 301-303· Ε 401-411) (ΕΕ 1986, L 192, σ. 1).

ταύτα, παρακράτησε τις εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως από τις αμοιβές τους, επειδή η βελγική νομοθεσία επεξέτεινε το σύστημα των μισθωτών εργαζομένων στους καλλιτέχνες του θεάματος και επειδή η βελγική Office national de sécurité sociale (εθνική υπηρεσία κοινωνικής ασφαλίσεως, στο εξής: ONSS), η οποία έχει εξουσία να λαμβάνει μέτρα αναγκαστικής εκτελέσεως επί περιουσιακών στοιχείων, αρνείται να αναγνωρίσει την παραμικρή ισχύ στα έντυπα Ε 101.

14. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώθηκε από την Επιτροπή με τις παρατηρήσεις της και εμφαίνεται από άφθονα παραδείγματα στα προσκομισθέντα από το εναγόμενο έγγραφα που περιελήφθησαν στον φάκελο. Π.χ., αποδεικνύεται ότι, στις 16 Φεβρουαρίου 1994, ο δικηγόρος των καλλιτεχνών ζήτησε εγγράφως από την ONSS την επιστροφή των εισφορών που είχε παρακρατήσει το TRM προκειμένου να καταβληθούν στο ταμείο της ONSS· αποδεικνύεται επίσης ότι, με έγγραφο της 1ης Μαρτίου 1994, ο διευθυντής του TRM απηύθυνε στον γενικό διευθυντή της ONSS αίτηση παροχής πληροφοριών σε σχέση με την αποδοχή από τον εν λόγω διευθυντή των εντύπων Ε 101 που είχε εκδώσει ο φορέας κοινωνικής ασφαλίσεως του Ηνωμένου Βασιλείου· τέλος, στον φάκελο περιλαμβάνεται η απάντηση που έδωσε η ONSS στις 2 Σεπτεμβρίου 1994 και η οποία περιέχει τα ακόλουθα σχόλια:

«Όσον αφορά τους self-employed persons (ελεύθερους επαγγελματίες), ιδιότητα την οποία προβάλλουν οι Βρετανοί τραγουδιστές που προσέλαβε το TRM, η ONSS αρνείται να λάβει υπόψη τα εκδοθέντα πιστοποιητικά. Η θέση αυτή στηρίζεται σε απόφαση του γενικού διευθυντή κοινωνικής ασφαλίσεως του Υπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας. Ο εν λόγω διευθυντής φρονεί ότι στο πρόβλημα των self-employed persons πρέπει κατ' αρχάς να δοθεί ενιαία λύση για ολόκληρη την ΕΟΚ.»

15. Προς περαιτέρω ενίσχυση της απόψεώς της, η ONSS είχε προσαρτήσει ως παράρτημα ένα έγγραφο που είχε απευθύνει στο TRM τον Νοέμβριο του 1995· το έγγραφο αυτό συνοδευόταν από φύλλο εκκαθαρίσεως των εισφορών για δύο Βρετανούς καλλιτέχνες (που δεν είναι διάδικοι στην κύρια δίκη), το οποίο ακύρωνε μια προγενέστερη εκκαθάριση, με την οποία είχε γίνει δεκτό — εκ παραδρομής, όπως υποστηρίζεται — ότι οι καλλιτέχνες αυτοί δεν υποχρεούνταν να καταβάλλουν εισφορές στο Βέλγιο. Στο εν λόγω έγγραφο αναφέρεται ότι αυτή η άποψη του φορέα στηρίζεται σε σημείωμα της 21ης Μαΐου 1993, υπογραφέν από την κ. Clotuche, που ήταν τότε γενική διευθύντρια κοινωνικής ασφαλίσεως· ο εν λόγω φορέας θεωρούσε ότι έπρεπε να τηρήσει αυστηρά το σημείωμα αυτό, το οποίο ανέφερε τα ακόλουθα:

«Έχω την τιμή να σας πληροφορήσω ότι ζήτησα από την υπηρεσία Διεθνών Σχέσεων να βρουν μια λύση για το πρόβλημα των Βρετανών self-employed persons εντός της ΕΟΚ, αφού το πρόβλημα αυτό απασχολεί και άλλες χώρες εκτός από το Βέλγιο. Μέχρι την ανεύρεση λύσεως σε επίπεδο ΕΟΚ, φρονώ ότι οι αποσπάσεις των self-employed persons δεν πρέπει να γίνονται δεκτές.»

16. Ο φάκελος περιέχει επίσης ένα έγγραφο της 15ης Φεβρουαρίου 1994, με το οποίο οι ενάγοντες της κύριας δίκης υπέβαλαν στην Επιτροπή, πριν να απευθυνθούν στα βελγικά δικαστήρια, καταγγελία για τα ίδια πραγματικά περιστατικά. Με τις παρατηρήσεις της, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, στις 7 Φεβρουαρίου 1995, απέστειλε έγγραφο οχλήσεως στο Βασίλειο του Βελγίου και ότι, δεδομένου ότι δεν έλαβε ικανοποιητική απάντηση, αποφάσισε να εκδώσει αιτιολογημένη γνώμη στις 13 Δεκεμβρίου του ιδίου έτους. Ωστόσο, η Επιτροπή προσθέτει ότι ανέστειλε την έκδοση της αιτιολογημένης γνώμης λόγω της υποβολής της υπό κρίση αιτήσεως εκδόσεως

προδικαστικής αποφάσεως. Όμως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το αίτημα επιστροφής των κακώς παρακρατηθεισών εισφορών υποβλήθηκε ενώπιον του tribunal du travail de Bruxelles στις 18 Σεπτεμβρίου 1995 και ότι η διάταξη περί παραπομπής περιήλθε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 7 Μαΐου 1997.

17. Με τους συλλογισμούς αυτούς, ουδόλως σκοπώ να επικρίνω την Επιτροπή επειδή ανέστειλε τη διαδικασία λόγω παραβάσεως της Συνθήκης την οποία είχε κινήσει κατά του Βασιλείου του Βελγίου. Σκοπός μου δε είναι ούτε να θέσω υπό αμφισβήτηση την άσκηση των παρεχομένων από τα άρθρα 155 και 169 της Συνθήκης ΕΚ αρμοδιοτήτων στην οποία προέβη εν προκειμένω η Επιτροπή, δεδομένου ότι έχει την ευχέρεια να κινήσει ή όχι τη διαδικασία λόγω παραβάσεως της Συνθήκης και ότι, άπαξ και έχει κινηθεί η διαδικασία αυτή, σ' αυτήν μόνον εναπόκειται η απόφαση να τη συνεχίσει ή όχι. Συναφώς, το Δικαστήριο έχει δεχθεί ότι, ενόψει του ρόλου της ως θεματοφύλακα της Συνθήκης, η Επιτροπή είναι η μόνη αρμόδια να αποφασίζει αν είναι σκόπιμο να κινήσει τη διαδικασία αναγνωρίσεως παραβάσεως κράτους μέλους και κατά ποιας πράξεως ή παραλείψεως καταλογιστέας στο οικείο κράτος μέλος πρέπει να κινηθεί η διαδικασία αυτή [11].

18. Ωστόσο, πρέπει συγχρόνως να υπομνηστεί ότι, κατά το Δικαστήριο, η Επιτροπή έχει επίσης ως αποστολή «να μεριμνά αυτεπαγγέλτως για την εφαρμογή, από τα κράτη μέλη, της Συνθήκης και των διατάξεων που θεσπίζονται δυνάμει αυτής από τα όργανα και την αναγνώριση της υπάρξεως τυχόν παραβάσεων των εξ αυτών απορρεουσών υποχρεώσεων, με σκοπό την παύση τους (...)» [12].

19. Ενόψει του ότι οι αρμόδιες για θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως βελγικές αρχές αρνήθηκαν να αναγνωρίσουν τα αποτελέσματα που παράγει κανονικά το έντυπο Ε 101, το οποίο καταρτίστηκε από τη διοικητική επιτροπή προς διευκόλυνση της εφαρμογής εκ μέρους των κρατών μελών των κανονισμών 1408/71 και 574/72, ανακύπτει το ερώτημα μήπως θα ήταν προσφορότερο, για τους σκοπούς μιας πραγματικής και ομοιόμορφης εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου, να είχε συνεχίσει η Επιτροπή τη διαδικασία λόγω παραβάσεως της Συνθήκης, ανεξαρτήτως της υποβολής της διαφοράς της κύριας δίκης στα βελγικά δικαστήρια, η οποία αποτελεί αναμφισβήτητο γεγονός, και της αιτήσεως εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως που υπέβαλε στο Δικαστήριο το δικαστήριο που επιλήφθηκε της διαφοράς αυτής.

V — Εξέταση των προδικαστικών ερωτημάτων

20. Εν προκειμένω, γραπτές παρατηρήσεις υπέβαλαν, εντός της προθεσμίας που τάσσει προς τούτο το άρθρο 20 του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου, οι ενάγοντες και το εναγόμενο της κύριας δίκης, καθώς και η Γαλλική, η Γερμανική, η Ολλανδική Κυβέρνηση, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή.

11 — Απόφαση της 11ης Αυγούστου 1995, C-431/92, Επιτροπή κατά Γερμανίας (Συλλογή 1995, σ. I-2189, σκέψη 22).

12 — Όπ.π., σκέψη 21.

Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 22ας Οκτωβρίου, προφορικές παρατηρήσεις ανέπτυξαν οι εκπρόσωποι των εναγόντων και του εναγομένου της κύριας δίκης, οι εκπρόσωποι της Γερμανικής, της Γαλλικής, της Ιρλανδικής, της Ολλανδικής Κυβερνήσεως και της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου καθώς και ο εκπρόσωπος της Επιτροπής.

Α — *Επί του πρώτου ερωτήματος*

21. Με το πρώτο ερώτημα, του οποίου τα στοιχεία α' και β' πρέπει, κατά την άποψή μου, να απαντηθούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να μάθει αν η έννοια της «εργασίας» του άρθρου 14α, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 1408/71 αφορά την άσκηση κάθε οικονομικής δραστηριότητας, ανεξαρτήτως του εάν είναι μισθωτή ή μη μισθωτή. Για την περίπτωση κατά την οποία το Δικαστήριο κρίνει ότι η έννοια αυτή αφορά αποκλειστικά τη μη μισθωτή εργασία, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν η φύση της πρέπει να προσδιορίζεται υπό το φως της νομοθεσίας περί κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους μέλους εντός του οποίου ο ενδιαφερόμενος ασκεί κανονικά τη μη μισθωτή δραστηριότητά του ή υπό το φως της νομοθεσίας του κράτους εντός του οποίου ο ενδιαφερόμενος μετέβη προκειμένου να πραγματοποιήσει μια εργασία.

22. Οι ενάγοντες της κύριας δίκης υποστηρίζουν ότι η επίμαχη έννοια, η οποία δεν ορίζεται σε κανένα από τα άρθρα του κανονισμού 1408/71, περιλαμβάνει τόσο τη μισθωτή όσο και τη μη μισθωτή εργασία και ότι, προς αποτροπή των ενδεχόμενων καταστρατηγήσεων, το Δικαστήριο θα μπορούσε να διευκρινίσει ότι, προκειμένου να υπάγεται στη διάταξη αυτή, η εργασία που πραγματοποιείται στο δεύτερο κράτος μέλος πρέπει να σχετίζεται με το επάγγελμα που ασκείται στο κράτος όπου ο ενδιαφερόμενος είναι εγκατεστημένος. Για την περίπτωση κατά την οποία το Δικαστήριο κρίνει ότι η επίμαχη έννοια αναφέρεται αποκλειστικά στη μη μισθωτή εργασία, οι εναγόμενοι διατείνονται ότι η νομοθεσία που πρέπει να εφαρμόζεται για τον χαρακτηρισμό της φύσεώς της πρέπει να είναι εκείνη του κράτους μέλους εντός του οποίου το πρόσωπο ασκεί κανονικά τη μη μισθωτή του δραστηριότητα.

23. Το TRM φρονεί ότι η έννοια αυτή περιλαμβάνει την άσκηση κάθε οικονομικής δραστηριότητας, ανεξαρτήτως του χαρακτηρισμού της από την εργατική νομοθεσία ή τη νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως, εξυπακουομένου ότι η διάρκειά της δεν υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες και ότι το πρόσωπο που παρέχει την εργασία εξακολουθεί να είναι το ίδιο καθόλη την περίοδο αυτή. Για την περίπτωση κατά την οποία το Δικαστήριο δεν θα δεχτεί αυτήν την ερμηνεία, το TRM προτείνει, όπως και οι ενάγοντες, να χαρακτηριστεί η επίμαχη εργασία υπό το φως της νομοθεσίας του κράτους μέλους εντός του οποίου το πρόσωπο ασκεί κανονικά τη μη μισθωτή του δραστηριότητα.

24. Η Γαλλική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι, μολονότι το άρθρο 14α, σημείο 1, στοιχείο α', δεν περιέχει σχετική ρητή αναφορά, ο όρος «εργασία» πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι αφορά αποκλειστικά τη μη μισθωτή εργασία και ότι στη νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους μέλους όπου πραγματοποιείται η εργασία απόκειται ο προσδιορισμός του εάν είναι μισθωτή ή μη μισθωτή.

25. Η Γερμανική και η Ολλανδική Κυβέρνηση συνομολογούν ότι ο όρος «εργασία» αναφέρεται αποκλειστικά στις μη μισθωτές δραστηριότητες και ότι, για τον προσδιορισμό του εάν μια εργασία πραγματοποιείται στο πλαίσιο μισθωτής ή μη

μισθωτής δραστηριότητας, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η νομοθεσία του κράτους μέλους εντός του οποίου ασκείται προσωρινά. Η ερμηνεία αυτή δικαιολογείται από το γεγονός ότι το άρθρο 14α, σημείο 1, στοιχείο α', θεσπίζει εξαίρεση από τη γενική αρχή της υπαγωγής του εργαζομένου στη lex loci laboris, εξαίρεση την οποία μπορούν να επικαλούνται οι εργαζόμενοι που έχουν αποσπαστεί σε άλλο κράτος μέλος εάν πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις: η εργασία που πραγματοποιείται εντός του δευτέρου κράτους πρέπει να έχει προσωρινό χαρακτήρα, η διάρκειά της δεν πρέπει να υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες και, κατά τη διάρκεια της οικείας περιόδου, ο εργαζόμενος πρέπει να διατηρεί οργανικό δεσμό με το κράτος προελεύσεως.

Οι δύο αυτές κυβερνήσεις εκφράζουν την ανησυχία τους όσον αφορά το φαινόμενο της εξαγωγής από το Ηνωμένο Βασίλειο ενός εργατικού δυναμικού το οποίο η νομοθεσία του κράτους αυτού χαρακτηρίζει ως μη μισθωτούς εργαζομένους (self-employed persons), στους οποίους ο φορέας κοινωνικής ασφαλίσεως χορηγεί το έντυπο Ε 101, με το οποίο πιστοποιεί ότι, δυνάμει του άρθρου 14α, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 1408/71, εξακολουθούν να υπάγονται στη βρετανική νομοθεσία. Υπό την κάλυψη του εντύπου αυτού, οι εν λόγω εργαζόμενοι μεταβαίνουν τόσο στη Γερμανία (όπου, ως φαίνεται, ο αριθμός τους ανέρχεται σε 60 000) όσο και στις Κάτω Χώρες, όπου απασχολούνται στον οικοδομικό τομέα. Οι δύο αυτές κυβερνήσεις φρονούν ότι η εκ μέρους του Δικαστηρίου ερμηνεία του όρου «εργασία» υπό την έννοια ότι περιλαμβάνει επίσης μια μισθωτή δραστηριότητα, θα είχε πολύ σοβαρές συνέπειες, αφού οι εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως των εργαζομένων αυτών, εάν εξακολουθούν να υπάγονται στη βρετανική νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως, θα ανέρχονται σε ποσό αισθητά χαμηλότερο από εκείνο των εισφορών των μισθωτών στις δύο χώρες υποδοχής, με αποτέλεσμα τη δημιουργία μιας καταστάσεως αθέμιτου ανταγωνισμού, λόγω του χαμηλότερου κόστους της εργασίας που παρέχουν τα πρόσωπα αυτά.

26. Αντιθέτως, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου φρονεί ότι ο επίμαχος όρος περιλαμβάνει τόσο τη μισθωτή όσο και τη μη μισθωτή εργασία της οποίας η διάρκεια δεν υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες. Για την περίπτωση κατά την οποία το Δικαστήριο δεν θα δεχθεί την άποψη αυτή, ισχυρίζεται ότι η φύση της εργασίας πρέπει να προσδιορίζεται κατ' εφαρμογήν της νομοθεσίας του κράτους μέλους εντός του οποίου ασκείται κανονικά η μη μισθωτή δραστηριότητα.

27. Η Επιτροπή υπενθυμίζει, κατ' αρχάς, ότι ο κανονισμός (ΕΟΚ) 1390/81 [13] (στο εξής: κανονισμός 1390/81), που άρχισε να ισχύει την 1η Ιουλίου 1992 και που επεξέτεινε στους μη μισθωτούς την εφαρμογή του κανονισμού 1408/71, εκδόθηκε από το Συμβούλιο με σκοπό να διασφαλιστεί στους εργαζομένους αυτούς η ίδια προστασία με εκείνη της οποίας ετύγχαναν οι μισθωτοί.

Ακολούθως, η Επιτροπή εκθέτει ότι, στην πρώτη πρόταση που είχε υποβάλει στο Συμβούλιο, το 1977 [14], η επίμαχη διάταξη αφορούσε την περίπτωση του εργαζομένου που ασκεί κανονικά την «επαγγελματική του δραστηριότητα» εντός του εδάφους κράτους μέλους και ο οποίος «προβαίνει σε παροχή υπηρεσιών» εντός του εδάφους άλλου κρά-

13 — Κανονισμός του Συμβουλίου της 12ης Μαΐου 1981, περί επεκτάσεως στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους του κανονισμού 1408/71 (ΕΕ L 143, σ. 1).

14 — JO 1978, C 14, p. 9.

τους μέλους. Η δεύτερη πρόταση, που υποβλήθηκε το 1978 [15], είχε διατυπωθεί ως εξής: «Το πρόσωπο που ασκεί κανονικά "μη μισθωτή δραστηριότητα" εντός του εδάφους κράτους μέλους και "προβαίνει σε παροχή υπηρεσιών" εντός του εδάφους άλλου κράτους μέλους (...)». Κατά την Επιτροπή, ήταν σαφές ότι το πεδίο εφαρμογής της επίμαχης διατάξεως έπρεπε να περιορίζεται στις δραστηριότητες που ασκεί ο εργαζόμενος σε άλλο κράτος μέλος ως μη μισθωτός. Ωστόσο, το Συμβούλιο αποφάσισε να χρησιμοποιήσει τον όρο «εργασία» χωρίς να διευκρινίσει, αντίθετα από τη λύση που είχε προκρίνει για τους μισθωτούς που αποσπώνται προσωρινά σε άλλο κράτος μέλος και για τους ναυτικούς, αν η εργασία έπρεπε να πραγματοποιείται για λογαριασμό επιχειρήσεως ή για ίδιο λογαριασμό. Ενόψει του οριστικού κειμένου που δέχθηκε το Συμβούλιο, η Επιτροπή φρονεί ότι ο όρος «εργασία» περιλαμβάνει και τις δύο περιπτώσεις.

Ως λύση για το πρόβλημα των ενδεχομένων καταστρατηγήσεων που προέβαλαν η Γερμανική και η Ολλανδική Κυβέρνηση, η Επιτροπή προτείνει να απαιτεί το κράτος μέλος στη νομοθεσία του οποίου υπάγεται ο εργαζόμενος, προκειμένου να εκδώσει πιστοποιητικό Ε 101, να έχει ασκήσει ο δικαιούχος κανονικά μη μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφός του και να έχει ασφαλιστεί νομίμως στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως που έχει εφαρμογή στους μη μισθωτούς.

Για την περίπτωση κατά την οποία το Δικαστήριο θα κρίνει ότι ο όρος «εργασία» πρέπει να εξακολουθήσει να περιορίζεται στη μη μισθωτή εργασία, η Επιτροπή φρονεί ότι στη νομοθεσία του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου ασκείται προσωρινά η οικονομική δραστηριότητα απόκειται ο προσδιορισμός της φύσεώς της.

28. Μετά το πέρας της έγγραφης διαδικασίας, το Δικαστήριο αποφάσισε να υποβάλει στην Επιτροπή τέσσερις ερωτήσεις, στις οποίες την κάλεσε να απαντήσει πριν από την 1η Αυγούστου 1998. Το Δικαστήριο ζήτησε από την Επιτροπή, πρώτον, να διευκρινίσει αν η έννοια της «παροχής υπηρεσιών» που χρησιμοποιούνταν στα κείμενα των προτάσεών της αντιστοιχούσε σε εκείνη των άρθρων 59 και 60 της Συνθήκης ΕΚ· δεύτερον, το Δικαστήριο ρώτησε την Επιτροπή εάν, κατά την άποψή της, οι ενάγοντες της κύριας δίκης προέβησαν σε παροχή υπηρεσιών υπό την έννοια που δόθηκε στην έκφραση αυτή με τις προαναφερθείσες προτάσεις της· το τρίτο ερώτημα αφορούσε το εάν η έννοια της «εργασίας για λογαριασμό του», που αναφέρεται στο άρθρο 14β, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71, αντιστοιχεί στην έννοια της παροχής υπηρεσιών κατά τα άρθρα 59 και 60 της Συνθήκης· τέλος, το Δικαστήριο ζήτησε από την Επιτροπή να διευκρινίσει ποια νομοθεσία ή ποιες νομοθεσίες εφαρμόζονται σε εργαζόμενο που ασκεί μισθωτή δραστηριότητα όντας απασχολούμενος από επιχείρηση εγκατεστημένη σε ένα κράτος μέλος και ο οποίος, επωφελούμενος από περίοδο άδειας, μεταβαίνει σε άλλο κράτος μέλος για να πραγματοποιήσει εκεί για λογαριασμό του μια προσωρινή εργασία.

29. Με τις απαντήσεις της, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η έκφραση «παροχή υπηρεσιών», όπως χρησιμοποιείται στις προτάσεις της, αφορούσε την άσκηση μιας δραστηριότητας η οποία θεωρείται ως μη μισθωτή από τη νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου ασκείται η δραστηριότητα αυτή και όχι την έννοια της παροχής υπηρεσιών κατά τα άρθρα 59 και 60 της Συνθήκης. Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι ενάγοντες της

15 — JO 1978, C 246, p. 2.

κύριας δίκης δεν προέβησαν στο Βέλγιο σε παροχή υπηρεσιών, υπό την έννοια που πρέπει να δοθεί στην έκφραση αυτή, όπως περιέχεται στις προτάσεις της, παρά μόνον εάν η βελγική νομοθεσία θεωρεί τη δραστηριότητα που άσκησαν στο Βέλγιο ως μη μισθωτή δραστηριότητα. Για τον ίδιο λόγο, στην έκφραση «εργασία για λογαριασμό του», που περιέχεται στο άρθρο 14β, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αναφέρεται σε δραστηριότητα που χαρακτηρίζεται κατ' αυτόν τον τρόπο από τη νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους μέλους του οποίου τη σημαία φέρει το πλοίο. Όσον αφορά τον μισθωτό του οποίου η δραστηριότητα διεξάγεται κανονικά σε κράτος μέλος και ο οποίος επωφελείται μιας περιόδου αδείας για να μεταβεί σε άλλο κράτος μέλος και να εργαστεί εκεί για λογαριασμό του, η Επιτροπή φρονεί ότι πρόκειται για περίπτωση ταυτόχρονης ασκήσεως δραστηριοτήτων στο έδαφος δύο κρατών μελών. Κατά συνέπεια, εάν η δεύτερη δραστηριότητα θεωρείται από τη νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους μέλους όπου ασκείται ως μισθωτή δραστηριότητα, πρέπει να εφαρμοστεί σ' αυτήν το άρθρο 14, σημείο 2, του κανονισμού 1408/71· αντιθέτως, αν η νομοθεσία αυτή τη θεωρεί ως μη μισθωτή δραστηριότητα, η περίπτωση του εργαζομένου θα διέπεται από το άρθρο 14γ.

30. Όπως ορθότατα επισημαίνει η Επιτροπή στις γραπτές της παρατηρήσεις, το άρθρο 14α, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 1408/71 δεν έχει ακόμη αποτελέσει αντικείμενο ερμηνείας από το Δικαστήριο [16]. Επομένως, προκειμένου να προσδιοριστεί το περιεχόμενό του, πρέπει να ληφθεί υπόψη τόσο η διατύπωσή του, ενόψει του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται, όσο και ο σκοπός του. Πράγματι, από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι, «όσον αφορά την ερμηνεία των ουσιαστικών διατάξεων του κανονισμού [1408/71], πρέπει (...) να λαμβάνονται υπόψη όχι μόνον οι όροι των διατάξεων αυτών αλλά, επίσης, το πλαίσιό τους και οι στόχοι που επιδιώκονται από την κανονιστική ρύθμιση της οποίας αποτελούν μέρος» [17].

31. Μέσω του συντονισμού των διαφόρων εθνικών συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως, ο οποίος πραγματοποιήθηκε με τον κανονισμό 1408/71, το Συμβούλιο θεώρησε ότι εκπλήρωσε την υποχρέωση που του επιβάλλει το άρθρο 51 της Συνθήκης ΕΚ περί εγκαθιδρύσεως της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων. Κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης, ο κανονισμός αυτός αφιέρωνε στον προσδιορισμό της εφαρμοστέας νομοθεσίας στους διακινουμένους εργαζομένους νομοθεσίας δέκα ολόκληρα άρθρα του τίτλου του ΙΙ, από το άρθρο 13 μέχρι το άρθρο 17α, τα περισσότερα εκ των οποίων περιείχαν περισσότερες από μία παραγράφους. Όλες αυτές οι διατάξεις σκοπούν, διά της χρήσεως μιας τεχνικής που συνίσταται στην εξαιρετικά λεπτομερή απαρίθμηση, να αποτρέψουν οποιοδήποτε ενδεχόμενο συγκρούσεως νόμων, είτε αυτή είναι θετική, ώστε ο εργαζόμενος να μην υπόκειται συγχρόνως σε περισσότερες από μία νομοθεσίες, είτε αρνητική, ώστε ο εργαζόμενος να μη στερεί-

16 — Ωστόσο, ενώπιον του Δικαστηρίου εκκρεμεί τώρα η υπόθεση C-3/98, Schacht, στην οποία το Hof van beroep te Gent (Βέλγιο) έχει υποβάλει αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία της διατάξεως αυτής. Το προδικαστικό ερώτημα δημοσιεύθηκε στην ΕΕ 1998, C 72, σ. 9.

17 — Απόφαση της 13ης Μαρτίου 1997, C-131/95, Huijbrechts (Συλλογή 1997, σ. I-1409, σκέψη 16). Με το ίδιο πνεύμα, βλ. τις αποφάσεις της 1ης Απριλίου 1993, C-136/91, Findling Wälzlager (Συλλογή 1993, σ. I-1793, σκέψη 11), και της 2ας Ιουνίου 1994, C-30/93, AC-ATEL Electronics Vertriebs (Συλλογή 1994, σ. I-2305, σκέψη 21).

ται παντελώς προστασίας στον τομέα της κοινωνικής ασφαλίσεως, με την αιτιολογία ότι δεν υπάγεται σε καμία νομοθεσία. Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, «οι διατάξεις του τίτλου ΙΙ του κανονισμού συνιστούν πλήρες και ενιαίο σύστημα κανόνων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, σκοπός του οποίου είναι η υπαγωγή των εργαζομένων που διακινούνται εντός της Κοινότητας στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως ενός μόνον κράτους μέλους, ώστε να αποφεύγονται η σώρευση εφαρμοστέων εθνικών νομοθεσιών και οι περιπλοκές που μπορούν να προκύψουν εξ αυτής» [18].

32. Η αρχή κατά την οποία ο διακινούμενος εργαζόμενος υπόκειται στη νομοθεσία ενός μόνον κράτους μέλους περιέχεται στο άρθρο 13 του κανονισμού 1408/71. Το Δικαστήριο ερμηνεύει την αρχή αυτή υπό την έννοια ότι αποκλείει, στην πράξη, κάθε δυνατότητα σωρεύσεως περισσοτέρων της μιας εθνικών νομοθεσιών για την ίδια περίοδο [19].

Η μοναδική εξαίρεση από την αρχή αυτή προβλέπεται στο άρθρο 14γ, στοιχείο β', που έχει εφαρμογή στα πρόσωπα που ασκούν ταυτόχρονα μισθωτή και μη μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος διαφορετικών κρατών μελών και εμπίπτουν σε μια από τις περιπτώσεις που αναφέρονται στο παράρτημα VII του κανονισμού, οπότε υπόκεινται στη νομοθεσία καθενός από τα κράτη αυτά [20].

33. Το Δικαστήριο υπογράμμισε επιπλέον ότι ο υποχρεωτικός χαρακτήρας της εφαρμογής των κανόνων συγκρούσεως που θεσπίζει ο τίτλος ΙΙ σημαίνει ότι οι ενδιαφερόμενοι δεν μπορούν να επιλέξουν τη νομοθεσία που πρέπει να τύχει εφαρμογής σ' αυτούς [21] και ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να καθορίσουν την έκταση εφαρμογής της νομοθεσίας τους ή της νομοθεσίας άλλου κράτους μέλους [22].

34. Η άλλη θεμελιώδης αρχή που διέπει τον τίτλο ΙΙ του κανονισμού 1408/71 είναι ότι ο διακινούμενος εργαζόμενος υπάγεται στη νομοθεσία του κράτους μέλους εντός του οποίου ασκεί την οικονομική του δραστηριότητα (lex loci laboris). Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13, παράγραφος 2, το πρόσωπο που ασκεί μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος κράτους μέλους υπόκειται στη νομοθεσία του κράτους αυτού, ακόμη και αν κατοικεί στο έδαφος άλλου κράτους μέλους ή αν η επιχείρηση που το απασχολεί έχει την έδρα της στο έδαφος άλλου κράτους μέλους. Το ίδιο ισχύει για το πρόσωπο που ασκεί μη

18 — Σκέψη 17 της προαναφερθείσας στην υποσημείωση 17 αποφάσεως Huijbrechts. Με το ίδιο πνεύμα, βλ. τις αποφάσεις της 24ης Μαρτίου 1994, C-71/93, Van Poucke (Συλλογή 1994, σ. I-1101, σκέψη 22)· της 16ης Φεβρουαρίου 1995, C-425/93, Calle Grenzshop Andresen (Συλλογή 1995, σ. I-269, σκέψη 9), και της 11ης Ιουνίου 1998, C-275/96, Kuusijärvi (Συλλογή 1998, σ. I-3419, σκέψη 28).

19 — Απόφαση της 5ης Μαΐου 1977, 102/76, Perenboom, Rec. 1977, σ. 815, (υφίσταται μόνο συνοπτική μετάφραση στα ελληνικά: Συλλογή τόμος 1977, σ. 259, σκέψη 11).

20 — Με τις προτάσεις μου στις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκαν οι αποφάσεις της 30ής Ιανουαρίου 1997, C-340/94, De Jaeck (Συλλογή 1997, σ. I-461), και C-221/95, Hervein και Hervillier (Συλλογή 1997, σ. I-609), και, ειδικότερα, στις σελίδες I-494 και I-634, αντιστοίχως, πρότεινα στο Δικαστήριο, επιπλέον των απαντήσεων στα προδικαστικά ερωτήματα, να αποφανθεί ότι το άρθρο 14γ, στοιχείο β', και το παράρτημα VII του κανονισμού 1408/71 είναι ανίσχυρα, καθόσον ορίζουν ότι άτομο που ασκεί ταυτόχρονα μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος ενός κράτους μέλους και μη μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος ενός άλλου κράτους μέλους υπόκειται στη νομοθεσία καθενός από τα κράτη αυτά.

21 — Απόφαση της 29ης Ιουνίου 1994, C-60/93, Aldewereld (Συλλογή 1994, σ. I-2991, σκέψεις 18 έως 20).

22 — Αποφάσεις της 10ης Ιουλίου 1986, 60/85, Luijten (Συλλογή 1986, σ. 2365, σκέψη 14)· της 3ης Μαΐου 1990, C-2/89, Kits van Heijningen (Συλλογή 1990, σ. I-1755, σκέψη 20)· της 4ης Οκτωβρίου 1991, C-196/90, De Paep (Συλλογή 1991, σ. I-4815, σκέψη 18), και προαναφερθείσα στην υποσημείωση 18 απόφαση Kuusijärvi, σκέψη 30.

μισθωτή δραστηριότητα, αφού υπόκειται στη νομοθεσία του κράτους εντός του οποίου εργάζεται, ακόμη και αν κατοικεί στο έδαφος άλλου κράτους μέλους. Οι ναυτικοί υπόκεινται στη νομοθεσία του κράτους του οποίου τη σημαία φέρει το πλοίο επί του οποίου ασκούν την επαγγελματική τους δραστηριότητα.

35. Και η αρχή αυτή υπόκειται — αναπόφευκτα — σε ορισμένες εξαιρέσεις, οι οποίες διέπονται από τους κανόνες του άρθρου 14 για τους μισθωτούς, του άρθρου 14α για τους μη μισθωτούς και του άρθρου 14β για τους ναυτικούς. Θα έλθω στην εξέταση των τριών αυτών εξαιρέσεων.

36. Η εφαρμογή του άρθρου 14 περιορίζεται στους μισθωτούς. Στο σημείο του 2, καθορίζεται η νομοθεσία στην οποία υπόκειται το πρόσωπο που εργάζεται εντός κράτους μέλους σε επιχείρηση στην οποία κανονικά υπάγεται και η οποία τον αποσπά στο έδαφος άλλου κράτους μέλους για ορισμένη χρονική διάρκεια, προκειμένου να εκτελέσει εκεί εργασία για λογαριασμό της επιχειρήσεως αυτής. Εφόσον η προβλεπόμενη διάρκεια της εργασίας αυτής δεν υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες, οι οποίοι μπορούν να παραταθούν υπό ορισμένες συνθήκες για άλλους δώδεκα μήνες, το πρόσωπο αυτό εξακολουθεί να υπόκειται στη νομοθεσία του πρώτου κράτους μέλους. Το σημείο 2 — του οποίου το περιεχόμενο δεν θα εξετάσω αναλυτικά, διότι είναι άνευ σημασίας για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης — προσδιορίζει τη νομοθεσία στην οποία υπόκειται το πρόσωπο που ασκεί κανονικά μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος δύο ή περισσοτέρων κρατών μελών.

37. Στο πλαίσιο της ερμηνείας της διατάξεως του προγενέστερου του κανονισμού 1408/71 κανονισμού 3 [23], η οποία αντιστοιχούσε στο σημερινό άρθρο 14, σημείο 1, του κανονισμού 1408/71, το Δικαστήριο δέχθηκε ότι «η εξαίρεση (...) έχει ως στόχο να υπερνικήσει τα εμπόδια που θα μπορούσαν να παρεμβληθούν στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και να διευκολύνει την οικονομική αλληλοδιείσδυση, αποφεύγοντας συγχρόνως τις διοικητικές περιπλοκές για τους εργαζόμενους, τις επιχειρήσεις και τους οργανισμούς κοινωνικής ασφαλίσεως. Αν έλειπε η εξαίρεση αυτή, μια επιχείρηση με έδρα στο έδαφος ενός κράτους μέλους θα ήταν αναγκασμένη να ασφαλίζει τους εργαζόμενους σ' αυτήν, που κανονικά θα υπόκειντο στη νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους αυτού, στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως άλλων κρατών μελών, όπου οι εργαζόμενοι αποστέλλονται για να προσφέρουν εργασία για σύντομο διάστημα. Ο εργαζόμενος θα αδικείτο άλλωστε συχνά, επειδή γενικά οι εθνικές νομοθεσίες δεν χορηγούν για σύντομα διαστήματα ορισμένες κοινωνικές παροχές» [24].

38. Τα άρθρα 14α και 14β εισήχθησαν στον κανονισμό 1408/71 με τον κανονισμό 1390/81, ο οποίος επεξέτεινε τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως των κρατών μελών στους μη μισθωτούς που διακινούνται εντός της Κοινότητας.

23 — Κανονισμός του Συμβουλίου της 25ης Σεπτεμβρίου 1958, για την κοινωνική ασφάλιση των διακινουμένων εργαζομένων (JO 1958, 30, p. 561).

24 — Απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1970, 35/70, Manpower (Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 657, σκέψεις 10 έως 12). Με το ίδιο πνεύμα, βλ. την απόφαση της 5ης Δεκεμβρίου 1967, 19/67, Van der Vecht (Rec. 1967, p. 445, ειδικότερα p. 457) (υφίσταται μόνο συνοπτική μετάφραση στα ελληνικά: Συλλογή τόμος 1965-1968, σ. 617).

39. Το σημείο 1 του άρθρου 14α αφορά τον προσδιορισμό της νομοθεσίας στην οποία υπόκειται το πρόσωπο που ασκεί κανονικά μη μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος κράτους μέλους και το οποίο μεταβαίνει σε άλλο κράτος μέλος για να πραγματοποιήσει εκεί εργασία περιορισμένης διάρκειας. Εφόσον η προβλεπόμενη διάρκεια της εργασίας αυτής δεν υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες — περίοδος η οποία μπορεί, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να παραταθεί για άλλους δώδεκα μήνες — το πρόσωπο αυτό εξακολουθεί να υπόκειται στη νομοθεσία του πρώτου κράτους μέλους. Αυτή ακριβώς είναι η επίμαχη διάταξη, σχετικά με την οποία έχουν διατυπωθεί, ελλείψει διευκρινίσεως εκ μέρους του νομοθέτη, διιστάμενες απόψεις — από τους υποβαλόντες παρατηρήσεις στην υπό κρίση υπόθεση — όσον αφορά το ζήτημα αν αφορά αποκλειστικά τη μη μισθωτή εργασία ή εάν μπορεί να καλύπτει επίσης μια μισθωτή εργασία.

Το σημείο 2 — του οποίου δεν θεωρώ σκόπιμη την αναλυτική εξέταση, αφού είναι άνευ σημασίας για τους σκοπούς της υπό κρίση υποθέσεως — προσδιορίζει τη νομοθεσία στην οποία υπόκειται το πρόσωπο που ασκεί κανονικά μη μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος δύο ή περισσοτέρων κρατών μελών.

40. Η τελευταία εξαίρεση από τη γενική αρχή της εφαρμογής στους διακινουμένους εργαζομένους της lex loci laboris είναι εκείνη που προβλέπει το άρθρο 14β, που αφορά τους ναυτικούς. Στην περίπτωση αυτή, ο νομοθέτης χρησιμοποιεί εκ νέου την ορολογία που χρησιμοποιείται συνήθως σε ολόκληρο τον τίτλο II και προβλέπει ότι, προκειμένου να εξακολουθήσει να υπόκειται στη νομοθεσία του κράτους μέλους όπου ασκεί τη μισθωτή δραστηριότητα, όταν η επιχείρηση από την οποία εξαρτάται κανονικά τον αποσπά για να πραγματοποιήσει εργασία σε πλοίο υπό σημαία άλλου κράτους μέλους, ο εργαζόμενος πρέπει να εκτελεί την εργασία για λογαριασμό της επιχειρήσεως. Συγχρόνως, το σημείο 2 προβλέπει ότι, για να εξακολουθήσει να υπόκειται στη νομοθεσία του κράτους μέλους όπου ασκεί κανονικά μη μισθωτή δραστηριότητα, το πρόσωπο που καλείται να εκτελέσει προσωρινή εργασία σε πλοίο υπό σημαία άλλου κράτους μέλους πρέπει να εκτελεί την εργασία αυτή για λογαριασμό του.

41. Υφίσταται αναμφισβήτητα μια συμμετρία μεταξύ του άρθρου 14, σημείο 1, που έχει εφαρμογή στο πρόσωπο που απασχολείται από επιχείρηση και εργάζεται εντός κράτους μέλους και το οποίο αποσπάται σε άλλο κράτος μέλος για να εκτελέσει εκεί εργασία για λογαριασμό της επιχειρήσεως αυτής, και του άρθρου 14β, σημείο 1, που έχει εφαρμογή στο πρόσωπο το οποίο, απασχολούμενο από επιχείρηση από την οποία εξαρτάται κανονικά, εργάζεται σε πλοίο υπό σημαία κράτους μέλους και αποσπάται προς εκτέλεση εργασίας για λογαριασμό της επιχειρήσεώς του σε πλοίο υπό σημαία άλλου κράτους μέλους. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις αυτές, πρέπει, για να μπορεί ο εργαζόμενος να εξακολουθήσει να υπόκειται στη νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως του πρώτου κράτους μέλους, να μην υπερβαίνει η προβλεπόμενη διάρκεια της εργασίας τους δώδεκα μήνες — οι οποίοι μπορούν να παραταθούν, υπό ορισμένες συνθήκες, για άλλους δώδεκα μήνες, η δε πραγματοποιούμενη στο δεύτερο κράτος μέλος εργασία πρέπει να εξακολουθεί να παρέχεται για λογαριασμό της ίδιας επιχειρήσεως.

42. Η συμμετρία αυτή αντανακλάται στις αποφάσεις της διοικητικής επιτροπής αριθ. 128 [25] και 162 [26], που αφορούν την εφαρμογή του άρθρου 14, σημείο 1, και του άρθρου 14β, σημείο 1. Η πρώτη από τις αποφάσεις αυτές υπογραμμίζει ότι ένα από τα αποφασιστικά κριτήρια για την εφαρμογή των δύο αυτών διατάξεων είναι η ύπαρξη οργανικού δεσμού μεταξύ του εργαζομένου και της επιχειρήσεως που τον προσέλαβε, ο οποίος συνίσταται, ιδίως, στην πληρωμή του μισθού και τη διατήρηση της σχέσεως εξαρτήσεως του εργαζομένου έναντι της επιχειρήσεως αυτής.

Η δεύτερη απόφαση ορίζει ότι η εργασία θεωρείται ότι εκτελείται για λογαριασμό της επιχειρήσεως του κράτους αποστολής, εφόσον αποδεικνύεται ότι η εργασία αυτή πραγματοποιείται για την επιχείρηση αυτή και εφόσον υφίσταται οργανικός δεσμός μεταξύ του εργαζομένου και της επιχειρήσεως που τον απέσπασε. Προκειμένου να αποδειχθεί αν υφίσταται τέτοιος οργανικός δεσμός και αν εξακολουθεί να υπάρχει η σχέση εξαρτήσεως του εργαζομένου έναντι της επιχειρήσεως αποστολής, πρέπει να ληφθεί υπόψη μια σειρά στοιχείων και, κυρίως, η ευθύνη σχετικά με την πρόσληψη, τη σύμβαση εργασίας, την απόλυση και τον προσδιορισμό της φύσεως της εργασίας. Η απόφαση αυτή απαιτεί επίσης να ενημερώνει ο αρμόδιος φορέας του κράτους μέλους στη νομοθεσία του οποίου εξακολουθεί να υπάγεται ο ενδιαφερόμενος τόσο τον εργοδότη όσο και τον εργαζόμενο σχετικά με τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες ο αποσπασμένος εργαζόμενος εξακολουθεί να υπάγεται στη νομοθεσία αυτού του κράτους μέλους. Επιπλέον, η απόφαση αυτή απαιτεί να είναι ενήμερος ο εργοδότης για τη δυνατότητα ασκήσεως ελέγχων καθόλη την περίοδο αποσπάσεως, προκειμένου να διαπιστώνεται ότι αυτή δεν έχει λήξει. Οι έλεγχοι αυτοί μπορούν να αφορούν, μεταξύ άλλων, την καταβολή των εισφορών και τη διατήρηση του οργανικού δεσμού.

43. Ωστόσο, προκειμένου το πρόσωπο που ασκεί κανονικά μη μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος κράτους μέλους και μεταβαίνει σε άλλο κράτος μέλος για να πραγματοποιήσει εκεί προσωρινή εργασία να εξακολουθήσει να υπάγεται στη νομοθεσία του πρώτου κράτους μέλους, ο νομοθέτης όχι μόνο δεν απαίτησε να πραγματοποιείται και η εργασία αυτή για λογαριασμό του αλλά ούτε και συμπεριέλαβε στο κείμενο της κρίσιμης διατάξεως οποιαδήποτε ένδειξη περί του τρόπου με τον οποίο θα έπρεπε να ερμηνευθεί η διάταξη αυτή.

44. Το γεγονός ότι το άρθρο 14α προστέθηκε όταν το Συμβούλιο προέβη στις αναγκαίες προσαρμογές του κανονισμού 1408/71 ώστε να εφαρμόζεται επίσης στους μη μισθωτούς δημιουργεί τον πειρασμό της χρήσεως, όπως φαίνεται να έπραξε η Επιτροπή με τις διαδοχικές προτάσεις της, των εννοιών του δικαιώματος εγκαταστάσεως, κατά το άρθρο 52 της Συνθήκης, και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, κατά τα άρθρα 59 και 60 της Συνθήκης.

45. Ωστόσο, μπορεί να γίνει δεκτό, ενόψει του πλαισίου εντός του οποίου θεσπίστηκε η διάταξη αυτή, ότι, επιλέγοντας να χρησιμοποιήσει τον όρο «εργασία», το Συμβούλιο

25 — Απόφαση της διοικητικής επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την κοινωνική ασφάλιση των διακινουμένων εργαζομένων, της 17ης Οκτωβρίου 1985, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 14, παράγραφος 1, στοιχείο α', και του άρθρου 14β, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμοστέα νομοθεσία στους αποσπασμένους εργαζομένους (ΕΕ 1986, C 141, σ. 6).

26 — Απόφαση της διοικητικής επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την κοινωνική ασφάλιση των διακινουμένων εργαζομένων, της 31ης Μαΐου 1996, σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 14, παραγράφος 1, και του άρθρου 14β, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 του Συμβουλίου, σχετικά με την εφαρμοστέα νομοθεσία στους αποσπασμένους εργαζομένους (ΕΕ L 241, σ. 28).

θέλησε να δηλώσει ότι η έννοια αυτή περιοριζόταν σε μια μη μισθωτή δραστηριότητα;

46. Φρονώ ότι η ερμηνεία αυτή δεν είναι ορθή, τούτο δε για διαφόρους λόγους:

— πρώτον, το Συμβούλιο δεν έλαβε υπόψη τις προτάσεις της Επιτροπής· επομένως, θεωρώ ότι μετά λόγου γνώσεως χρησιμοποίησε έναν όρο που είναι πολύ γενικότερος από εκείνους που του είχαν προταθεί·

— δεύτερον, το άρθρο 14β, που θεσπίστηκε συγχρόνως με το άρθρο 14α, προκειμένου να προσδιοριστεί η νομοθεσία στην οποία υπόκεινται οι ναυτικοί που βρίσκονται σε παρόμοιες καταστάσεις, διευκρινίζει, στο σημείο του 2, ότι η εργασία που πραγματοποιείται σε πλοίο υπό σημαία άλλου κράτους μέλους πρέπει να εκτελείται από τον εργαζόμενο για λογαριασμό του·

— τρίτον, παρέλκει η χρήση των διατάξεων της Συνθήκης περί ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων και των υπηρεσιών για την ερμηνεία του κανονισμού 1408/71. Τούτο δηλώθηκε από το Δικαστήριο στην απόφαση De Jaeck [27], από την οποία απορρέει ότι οι έννοιες του μισθωτού και του μη μισθωτού στις οποίες αναφέρεται ο κανονισμός παραπέμπουν στους ορισμούς που δίδονται από τις νομοθεσίες των κρατών μελών στον τομέα της κοινωνικής ασφαλίσεως και είναι ανεξάρτητες από τη φύση της ασκούμενης δραστηριότητας υπό την έννοια της εργατικής νομοθεσίας. Επιπλέον, με την απόφαση Martínez Sala [28], το Δικαστήριο δέχθηκε ότι, στο πλαίσιο του άρθρου 48 της Συνθήκης ΕΚ και του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 [29], ως εργαζόμενος πρέπει να θεωρείται το πρόσωπο που παρέχει, κατά τη διάρκεια ορισμένου χρόνου, προς ένα άλλο πρόσωπο και υπό τη διεύθυνση αυτού του τελευταίου, υπηρεσίες έναντι των οποίων λαμβάνει αμοιβή, ενώ ένα πρόσωπο έχει την ιδιότητα του εργαζομένου, υπό την έννοια του κανονισμού 1408/71, εφόσον είναι ασφαλισμένος έστω και κατά ενός μόνον κινδύνου, δυνάμει υποχρεωτικής ή προαιρετικής ασφαλίσεως στο πλαίσιο ενός γενικού ή ειδικού συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως αναφερομένου στο άρθρο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 1408/71, και μάλιστα ανεξάρτητα από την ύπαρξη εργασιακής σχέσεως.

47. Δεδομένου ότι, κατά τη θέσπιση των κανόνων που διέπουν την κατάσταση του προσώπου που ασκεί κανονικά μη μισθωτή δραστηριότητα σε κράτος μέλος και μεταβαίνει σε άλλο κράτος μέλος προκειμένου να πραγματοποιήσει εκεί εργασία ορισμένης διάρκειας, το Συμβούλιο δεν εξάρτησε το δικαίωμα του προσώπου αυτού να εξακο-

27 — Προαναφερθείσα στην υποσημείωση 20, σκέψη 19.

28 — Απόφαση της 12ης Μαΐου 1998, C-85/96 (Συλλογή 1998, σ. I-2691, σκέψεις 32 και 36).

29 — Κανονισμός του Συμβουλίου της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 33).

λουθήσει να υπάγεται στη νομοθεσία του πρώτου κράτους μέλους κατά τη διάρκεια της αποσπάσεώς του από την προϋπόθεση να πραγματοποιείται η ασκούμενη στο δεύτερο κράτος μέλος δραστηριότητα επίσης για λογαριασμό του, θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι η πρόθεση του κοινοτικού νομοθέτη ήταν να περιλάβει στην έννοια της «εργασίας» όλες τις οικονομικές δραστηριότητες, ανεξαρτήτως του χαρακτηρισμού τους από την εργατική νομοθεσία και τη νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως του δευτέρου κράτους.

48. Με την απόφαση De Jaeck [30], το Δικαστήριο κατέληξε σε ορισμένα συμπεράσματα που μπορούν να χρησιμεύσουν για τους σκοπούς της υπό κρίση υποθέσεως, καθόσον δέχθηκε ότι, μολονότι είναι αληθές ότι οι διατάξεις του τίτλου ΙΙ του κανονισμού 1408/71 αναφέρονται ρητά στα άτομα που ασκούν μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα και όχι στους μισθωτούς ή τους μη μισθωτούς, η λογική θεώρηση του προσωπικού πεδίου εφαρμογής του κανονισμού αυτού και του συστήματος άρσεως των συγκρούσεων μεταξύ των νομοθεσιών το οποίο αυτός προβλέπει επιτάσσει την ερμηνεία των εν λόγω εννοιών του τίτλου ΙΙ του κανονισμού υπό το φως των ορισμών του άρθρου του 1, στοιχείο α'. Κατά συνέπεια, όπως και ο χαρακτηρισμός ενός εργαζομένου ως μισθωτού ή ως μη μισθωτού υπό την έννοια των άρθρων 1, στοιχείο α', και 2, παράγραφος 1, του κανονισμού προκύπτει από το εθνικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως στο οποίο υπάγεται ο εργαζόμενος αυτός, ως μισθωτές ή μη μισθωτές δραστηριότητες, υπό την έννοια του τίτλου ΙΙ του κανονισμού, πρέπει να νοούνται οι δραστηριότητες που θεωρούνται ως τέτοιες από τη νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου ασκούνται οι δραστηριότητες αυτές.

30 — Προαναφερθείσα στην υποσημείωση 20, σκέψεις 22 και 23.

49. Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή και για να επανέλθω στην ερμηνεία του άρθρου 14α, σημείο 1, στοιχείο α', η νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους μέλους εντός του οποίου ασκείται κανονικά η οικονομική δραστηριότητα είναι εκείνη που πρέπει να χαρακτηρίζει τη δραστηριότητα αυτή ως μη μισθωτή. Άπαξ και ο χαρακτηρισμός αυτός έχει γίνει από τη νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους μέλους εντός του οποίου ασκείται η δραστηριότητα, θα είναι δυνατό να αναγνωριστεί στον ενδιαφερόμενο η ιδιότητα του μη μισθωτού.

50. Τα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υποθέσεως αποτελούν χαρακτηριστικό παράδειγμα της λειτουργίας της λογικής ερμηνείας του προσωπικού πεδίου εφαρμογής του κανονισμού και του συστήματος των κανόνων άρσεως συγκρούσεως νόμων στην οποία έχει προβεί το Δικαστήριο. Οι ενάγοντες της κύριας δίκης ασκούν κανονικά οικονομική δραστηριότητα στο Ηνωμένο Βασίλειο. Κατ' εφαρμογήν της γενικής αρχής, υπόκεινται στη lex locis laboris, η οποία είναι, στην περίπτωσή τους, η νομοθεσία του Ηνωμένου Βασιλείου. Η νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως αυτού του κράτους μέλους θεωρεί τη δραστηριότητα αυτή ως «μη μισθωτή δραστηριότητα»· αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο οι ενάγοντες είναι «μη μισθωτοί» για τους σκοπούς της εφαρμογής του κανονισμού 1408/71. Εάν οι εν λόγω ενάγοντες είχαν παύσει να ασκούν αυτήν την οικονομική δραστηριότητα στο Ηνωμένο Βασίλειο και είχαν μεταβεί στο Βέλγιο για να την ασκήσουν εκεί, θα είχαν καταστεί μισθωτοί για τους σκοπούς της εφαρμογής του κανονισμού, αφού η νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως της τελευταίας αυτής χώρας θεωρεί τη δραστηριότητα του ερμηνευτή όπερας ως μισθωτή δραστηριότητα. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις αυτές, οι έννοιες είναι εντελώς ανεξάρτητες από τον χαρακτηρισμό που δίδει στις δραστηριότητες αυτές η εργατική νομοθεσία κάθε κράτους μέλους.

Το παράδειγμα αυτό διασαφηνίζει την ευκολία με την οποία η νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως δύο κρατών μελών μπορεί να προσδώσει διαφορετική φύση στην ίδια δραστηριότητα. Εντεύθεν απορρέει η ανάγκη συντονισμού, ώστε μία μόνο νομοθεσία να εφαρμόζεται στον διακινούμενο εργαζόμενο σε καθεμία από τις περιπτώσεις στις οποίες μπορεί να βρεθεί, εξυπακουομένου ότι η νομοθεσία αυτή πρέπει να μπορεί να προσδιοριστεί κατά τρόπο σαφή και ομοιόμορφο σε ολόκληρη την Κοινότητα.

51. Όπως εξήγησα ανωτέρω, υπάρχουν ορισμένες εξαιρέσεις από τη γενική αρχή της lex locis laboris, οι οποίες επιτρέπουν στον εργαζόμενο να εξακολουθήσει για ορισμένο χρονικό διάστημα να υπάγεται στη νομοθεσία του κράτους εντός του οποίου ασκεί κανονικά τη δραστηριότητά του. Η πρώτη προϋπόθεση για να του αναγνωρίζεται το δικαίωμα αυτό είναι να μην υπερβαίνει η προβλεπόμενη διάρκεια της εργασίας για την οποία μεταβαίνει σε άλλο κράτος μέλος τους δώδεκα μήνες, περίοδος η οποία μπορεί να παραταθεί, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, για άλλους δώδεκα μήνες. Η προϋπόθεση αυτή ισχύει αδιακρίτως για όλους τους εργαζομένους.

Για τους μισθωτούς, συμπεριλαμβανομένων των ναυτικών, η δεύτερη προϋπόθεση είναι ότι πρέπει να εκτελούν την εργασία που παρέχουν κατά τη διάρκεια της αποσπάσεώς τους για λογαριασμό της επιχειρήσεως. Φρονώ ότι η προϋπόθεση αυτή δεν αναφέρεται τόσο στο γεγονός ότι η εργασία στο δεύτερο κράτος πρέπει να είναι μισθωτή εργασία υπό τη στενή έννοια του όρου, αλλά στο γεγονός ότι ο αποσπασμένος εργαζόμενος πρέπει να διατηρεί δεσμό με την επιχείρηση για την οποία εργάζεται κανονικά, ώστε να μη θιγεί από τον χαρακτηρισμό που δίδει η νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως του δευτέρου κράτους στη συγκεκριμένη δραστηριότητα που ασκεί στο έδαφός του, αφού δεν είναι η εφαρμοστέα νομοθεσία.

Όσον αφορά τους ναυτικούς που ασκούν κανονικά μη μισθωτή δραστηριότητα, η δεύτερη προϋπόθεση που επιβάλλεται στην περίπτωσή τους είναι ότι η εργασία που εκτελούν σε πλοίο υπό σημαία άλλου κράτους μέλους πρέπει να πραγματοποιείται για λογαριασμό τους, καθ' όλη τη διάρκεια της αποσπάσεώς τους.

52. Ωστόσο, όσον αφορά τους εργαζομένους οι οποίοι, έχοντας ασκήσει κανονικά μη μισθωτή δραστηριότητα εντός κράτους μέλους, εκτελούν εργασία στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, ο κανονισμός 1408/71 δεν φαίνεται να εξαρτά την εξακολούθηση της υπαγωγής τους στη νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως του πρώτου κράτους από άλλες προϋποθέσεις, πέραν της προϋποθέσεως που αφορά τη διάρκεια της εργασίας.

53. Σημαίνει τούτο ότι κάθε πρόσωπο μπορεί, π.χ., να υπαχθεί στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως των μη μισθωτών σε ένα κράτος μέλος πριν να μεταβεί σε άλλο κράτος μέλος, προκειμένου να εργαστεί εκεί στον οικοδομικό τομέα επί ένα έτος και να ισχυριστεί ότι η νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως του δευτέρου κράτους δεν έχει εφαρμογή στην περίπτωσή του, με την αιτιολογία ότι εξακολουθεί να υπόκειται στη νομοθεσία του πρώτου κράτους;

54. Φρονώ ότι το άρθρο 14α, σημείο 1, στοιχείο α', δεν πρέπει να χρησιμοποιείται για τη συγκάλυψη τέτοιων καταστρατηγήσεων του νόμου και ότι οι καταστρατηγήσεις είναι δυνατές μόνο στο μέτρο που δεν λαμβάνεται δεόντως υπόψη η κατάσταση που πρέπει να υφίσταται για να είναι δυνατή η εφαρμογή της διατάξεως αυτής.

55. Είναι βέβαια αληθές ότι, κατά το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού 1408/71, η νομοθεσία που έχει εφαρμογή στο πρόσωπο που ασκεί μη μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος κράτους μέλους είναι η νομοθεσία του κράτους αυτού και ότι, άπαξ και έχει προσδιοριστεί η εφαρμοστέα νομοθεσία, αυτή μόνο θα εφαρμόζεται στο πρόσωπο αυτό για όσο χρόνο η κατάστασή του παραμένει αμετάβλητη.

Όμως, προκειμένου να είναι δυνατή η απόσπαση την οποία αφορά το άρθρο 14α, σημείο 1, στοιχείο α', και η οποία συνεπάγεται τα πλεονεκτήματα που περιγράφονται ανωτέρω, πρέπει επίσης να ασκεί ο ενδιαφερόμενος «κανονικά» τη μη μισθωτή του δραστηριότητα σε ένα από τα κράτη μέλη. Φρονώ ότι είναι πρόδηλον ότι η προϋπόθεση αυτή δεν πληρούται από πρόσωπο το οποίο τη μια ημέρα υπάγεται στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως των μη μισθωτών και την επομένη ζητεί να του χορηγηθεί έντυπο Ε 101 για να μεταβεί σε άλλο κράτος μέλος, προκειμένου να εργαστεί εκεί υπό την κάλυψη του εντύπου αυτού.

56. Κατά πάγια νομολογία, στη νομοθεσία κάθε κράτους μέλους εναπόκειται να καθορίζει τις προϋποθέσεις του δικαιώματος ή της υποχρεώσεως υπαγωγής σε σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως ή σε οποιονδήποτε κλάδο ενός τέτοιου συστήματος, εφόσον δεν γίνεται συναφώς διάκριση μεταξύ των υπηκόων του οικείου κράτους και των υπηκόων των άλλων κρατών μελών [31].

Το κοινοτικό δίκαιο δεν ασκεί επιρροή επί των προϋποθέσεων που επιβάλλει κάθε κράτος μέλος για την υπαγωγή των προσώπων που ασκούν οικονομικές δραστηριότητες στο έδαφός του σε συγκεκριμένο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως. Ωστόσο, οσάκις ο αρμόδιος φορέας κράτους μέλους εφαρμόζει διάταξη του κανονισμού 1408/71, όπως είναι το άρθρο 14α, σημείο 1, στοιχείο α', ασκεί αρμοδιότητα η οποία του έχει χορηγηθεί δυνάμει του κοινοτικού δικαίου, καθόσον ενεργεί υπό την ιδιότητά του ως φορέα που μπορεί να αναγνωρίσει στον ενδιαφερόμενο ένα δικαίωμα που του παρέχει ο κανονισμός αυτός. Κατά συνέπεια, ο εν λόγω φορέας υποχρεούται να επαληθεύει αν πληρούνται οι προϋποθέσεις της διατάξεως αυτής, πριν αναγνωρίσει στον ενδιαφερόμενο το δικαίωμα να εξακολουθήσει να υπάγεται στη νομοθεσία του κατά την περίοδο κατά την οποία πρόκειται να πραγματοποιεί μια εργασία σε άλλο κράτος μέλος.

57. Ποιες είναι οι συνθήκες υπό τις οποίες πρέπει να γίνεται δεκτό ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις που είναι αναγκαίες για την

31 — Αποφάσεις της 28ης Φεβρουαρίου 1989, 29/88, Schmitt (Συλλογή 1989, σ. 581), και της 20ής Οκτωβρίου 1993, C-297/92, Baglieri (Συλλογή 1993, σ. I-5211, σκέψη 13).

εφαρμογή του άρθρου 14α, σημείο 1, στοιχείο α'; Φρονώ ότι πρόκειται για περισσότερες από μία προϋποθέσεις:

— Η πρώτη είναι ότι η μη μισθωτή δραστηριότητα στην οποία στηρίζεται η υπαγωγή στο αντίστοιχο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως πρέπει να ασκείται «κανονικά», με αποτέλεσμα να αποκλείονται εκ προοιμίου οι καταστρατηγικές υπαγωγές.

— Η δεύτερη προϋπόθεση είναι ότι ο ενδιαφερόμενος πρέπει να μεταβεί στο έδαφος άλλου κράτους μέλους για να «πραγματοποι[ήσ]ει μια εργασία». Η διάταξη δεν χρησιμοποιεί την έκφραση «μεταβαίνει για να εργαστεί» ούτε «ασκεί οικονομική δραστηριότητα» ούτε καμία άλλη από τις εκφράσεις που θα ήσαν νοητές. Η πραγματοποίηση μιας εργασίας σημαίνει την υλοποίηση ενός συγκεκριμένου και δεδομένου έργου, του οποίου το περιεχόμενο έχει οριστεί εκ των προτέρων και του οποίου το υποστατό μπορεί να αποδειχθεί, όπως έπραξαν οι ενάγοντες της κύριας δίκης, με τις αντίστοιχες συμβάσεις.

— Η τρίτη προϋπόθεση, που συναρτάται προς την προηγούμενη, είναι ότι η προβλεπόμενη διάρκεια της εργασίας δεν μπορεί να υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες, περίοδος η οποία μπορεί ενδεχομένως να παραταθεί για δώδεκα ακόμη μήνες, εάν, λόγω απρόβλεπτων συνθηκών, παραταθεί η διάρκεια της εργασίας. Επομένως, η διάρκεια πρέπει να έχει υπολογιστεί εκ των προτέρων και πρέπει να αναφέρεται στο πιστοποιητικό.

— Η τέταρτη προϋπόθεση είναι ότι πρέπει να πρόκειται ακριβώς για μία εργασία, με αποτέλεσμα να αποκλείεται η υλοποίηση διαφόρων διαδοχικών εργασιών, ανεξαρτήτως του εάν πραγματοποιούνται προς τον ίδιο ή προς περισσοτέρους αποδέκτες, που θα απαιτούσαν, κατά την άποψή μου, την έκδοση χωριστών πιστοποιητικών.

— Η πέμπτη προϋπόθεση προκύπτει εμμέσως και έγκειται στο ότι ο ενδιαφερόμενος πρέπει να διατηρεί, για όσο χρόνο εργάζεται στην αλλοδαπή, την, έστω και ελάχιστη, υποδομή που είναι αναγκαία για την άσκηση της δραστηριότητάς του, ώστε να μπορεί, όταν επιστρέψει, να εξακολουθήσει κανονικά τη δραστηριότητα αυτή.

58. Κατόπιν της συγκρίσεως των απαιτήσεων που ισχύουν για τις διάφορες κατηγορίες εργαζομένων, παρατηρώ ότι, μολονότι το άρθρο 14, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 1408/71 εξαρτά την αναγνώριση του δικαιώματος του μισθωτού που έχει αποσπαστεί σε άλλο κράτος μέλος να εξακολουθήσει να υπάγεται στη νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως του πρώτου κράτους από την προϋπόθεση ότι η εργασία που πρόκειται να εκτελέσει θα πραγματοποιηθεί για λογαριασμό της ίδιας επιχειρήσεως που τον απασχολεί, η διάταξη αυτή δεν του επιβάλλει την απαίτηση να έχει ασκήσει τη μισθωτή του δραστηριότητα κανονικά στο πρώτο κράτος πριν αποσπαστεί στο άλλο. Σε αυτήν την κατηγορία εμπίπτουν οι εργαζόμενοι που προσελήφθησαν στο κράτος μέλος όπου η επιχείρηση έχει την έδρα της ή υποκατάστημα πριν αποσπαστούν σε άλλο κράτος μέλος [32]. Το αποφασιστικό κριτήριο στην περίπτωση των μισθωτών είναι να έχουν

32 — Η περίπτωση αυτή εξετάστηκε ήδη από το Δικαστήριο με τις προαναφερθείσες στην υποσημείωση 24 αποφάσεις Van der Vecht και Manpower.

αποσπαστεί από την επιχείρηση από την οποία εξαρτώνται κανονικά, να υπάρχει δηλαδή οργανικός δεσμός μεταξύ του εργαζομένου και της επιχειρήσεως που διατάσσει την απόσπαση.

59. Αντιθέτως, στην περίπτωση ενός προσώπου το οποίο ασκεί μη μισθωτή δραστηριότητα σε κράτος μέλος και μεταβαίνει σε άλλο κράτος μέλος για να πραγματοποιήσει εκεί μια εργασία, το άρθρο 14α, σημείο 1, στοιχείο α', απαιτεί από το πρόσωπο αυτό να *ασκεί κανονικά* τη μη μισθωτή δραστηριότητα στο πρώτο κράτος για να μπορεί να εξακολουθήσει να υπάγεται στη νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους αυτού. Το αποφασιστικό κριτήριο στην περίπτωση των εργαζομένων που ασκούν μη μισθωτή δραστηριότητα είναι να ασκούν τη δραστηριότητα αυτή κανονικά εντός ενός κράτους μέλους. Πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η τήρηση της προϋποθέσεως αυτής και το γεγονός ότι η απόσπαση πρέπει να γίνεται με σκοπό την πραγματοποίηση ορισμένης εργασίας προκαθορισμένης διαρκείας σημαίνουν ότι, κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής, ο εργαζόμενος διατηρεί την υποδομή που είναι αναγκαία για την άσκηση της δραστηριότητάς του στη χώρα προελεύσεώς του, αφού, διαφορετικά, δύσκολα θα μπορούσε, μετά την πραγματοποίηση της εργασίας σε αυτό το άλλο κράτος μέλος, να επιστρέψει και να εξακολουθήσει κανονικά τη δραστηριότητα αυτή.

Στην έννοια της υποδομής θεωρώ ότι συμπεριλαμβάνονται, χωρίς να απαριθμούνται εξαντλητικά, τα γραφεία, η καταβολή εισφορών στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως, η καταβολή φόρων, τόσο άμεσων όσο και σε σχέση με τις επαγγελματικές δραστηριότητες, η κατοχή επαγγελματικής ταυτότητας και αριθμού ΦΠΑ καθώς και η εγγραφή σε εμπορικά επιμελητήρια και επαγγελματικές οργανώσεις και η καταβολή των αντίστοιχων εισφορών. Φυσικά, όλα αυτά μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο των αναγκαίων ελέγχων που θα διεξαγάγει ο αρμόδιος φορέας του κράτους μέλους στη νομοθεσία του οποίου εξακολουθεί να υπόκειται ο ενδιαφερόμενος και ο οποίος θα προβεί στους ελέγχους αυτούς αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αιτήσεως του αρμόδιου φορέα του κράτους μέλους όπου ο εργαζόμενος πραγματοποιεί την εργασία.

60. Βάσει του προεκτεθέντος συλλογισμού, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο αιτούν δικαστήριο ότι η έννοια της «εργασίας» του άρθρου 14α, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 1408/71 αφορά την άσκηση κάθε οικονομικής δραστηριότητας και ότι το γεγονός ότι η νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους μέλους εντός του οποίου πραγματοποιείται η εργασία θεωρεί την εργασία αυτή ως μισθωτή δραστηριότητα ή ως μη μισθωτή δραστηριότητα είναι άνευ σημασίας για τους σκοπούς της εφαρμογής της διατάξεως αυτής.

Β — *Επί του δευτέρου ερωτήματος*

61. Με το δεύτερο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, πώς πρέπει να προσδιορίζεται αν ένα πρόσωπο ασκεί ταυτόχρονα μισθωτή δραστηριότητα και μη μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος περισσοτέρων κρατών μελών, υπό την έννοια του άρθρου 14γ του κανονισμού 1408/71.

62. Οι ενάγοντες υποστηρίζουν ότι, προκειμένου να έχει το άρθρο 14γ εφαρμογή, ένα πρόσωπο πρέπει να ασκεί συνεχώς και ταυτόχρονα δραστηριότητες σε δύο κράτη μέλη για μια περίοδο που, μολονότι είναι

αόριστη, είναι, εν πάση περιπτώσει, μεγαλύτερη από εκείνη που διήλθαν οι ίδιοι στο Βέλγιο για να μετάσχουν στις παραστάσεις μιας όπερας και ότι τόσο η μη μισθωτή όσο και η μισθωτή δραστηριότητα έχουν μάλλον μόνιμο παρά προσωρινό χαρακτήρα και πρέπει να ασκούνται στο πλαίσιο ορισμένης σταθερής και συνεχούς ενσωματώσεως στην οικονομία αμφοτέρων των κρατών.

63. Το TRM φρονεί ότι το άρθρο 14γ διέπει τις καταστάσεις που χαρακτηρίζονται από ορισμένη μονιμότητα, ενώ το άρθρο 14α αφορά τις καταστάσεις περιορισμένης διάρκειας. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο προτείνει στο Δικαστήριο να αποφανθεί ότι η «ταυτόχρονη άσκηση» που προβλέπει το άρθρο 14γ προϋποθέτει ότι ο ενδιαφερόμενος υπόκειται στη νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως για τη μισθωτή δραστηριότητα που ασκεί στο έδαφος ενός ή περισσοτέρων κρατών μελών για περίοδο με προβλεπόμενη διάρκεια μεγαλύτερη από δώδεκα μήνες και ότι υπόκειται, συγχρόνως, στη νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως για τη μη μισθωτή δραστηριότητα που ασκεί στο έδαφος ενός ή περισσοτέρων κρατών μελών κατά την ίδια περίοδο.

64. Η Γαλλική Κυβέρνηση φρονεί ότι η ταυτόχρονη άσκηση μιας μισθωτής δραστηριότητας και μιας μη μισθωτής δραστηριότητας σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη συντρέχει αφής στιγμής, λόγω της ασκήσεως των δραστηριοτήτων αυτών, ο ενδιαφερόμενος υπόκειται συγχρόνως στη νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως δύο ή περισσοτέρων κρατών μελών, η οποία είναι εφαρμοστέα στους μισθωτούς και στους μη μισθωτούς.

65. Η Γερμανική Κυβέρνηση διατείνεται ότι μπορεί να θεωρηθεί ότι υφίσταται «ταυτόχρονη» άσκηση δραστηριοτήτων σε δύο κράτη μέλη εφόσον ο ενδιαφερόμενος εργάζεται με κανονικότητα σε καθένα από τα κράτη αυτά εκ περιτροπής και όχι εφόσον, όπως συμβαίνει στην περίπτωση των καλλιτεχνών στην υπόθεση της κύριας δίκης, η απασχόληση του ενδιαφερομένου περιορίζεται στην ανάληψη της υποχρεώσεως παροχής εργασίας μία ή δύο φορές σε ένα άλλο κράτος μέλος.

66. Η Ολλανδική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι, για τη διαπίστωση του εάν ένα πρόσωπο ασκεί «ταυτόχρονα» δραστηριότητες σε διάφορα κράτη μέλη υπό την έννοια του άρθρου 14γ, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση διάφορες θεωρήσεις: αν η άσκηση δραστηριοτήτων σε δύο ή περισσότερες χώρες εντάσσεται στον κανονικό ρυθμό εργασίας του προσώπου· αν οι δραστηριότητες αυτές ασκούνται με ορισμένη κανονικότητα· αν πρόκειται για πραγματικές δραστηριότητες. Βάσει των κριτηρίων αυτών, η εν λόγω κυβέρνηση συνάγει ότι το άρθρο 14γ δεν μπορεί να εφαρμοστεί στους ενάγοντες της κύριας δίκης, αφού εργάστηκαν αποκλειστικά στο Βέλγιο κατά την περίοδο των παραστάσεων, πριν επιστρέψουν στη χώρα προελεύσεώς τους μετά το τέλος των παραστάσεων.

67. Η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου υποστηρίζει ότι το άρθρο 14γ εφαρμόζεται σε πρόσωπα που συνδυάζουν, κατά τρόπο διαρκή και μόνιμο, μια μη μισθωτή δραστηριότητα σε ένα κράτος μέλος με μια μισθωτή δραστηριότητα σε άλλο κράτος μέλος.

68. Σύμφωνα με την ερμηνεία της Επιτροπής, η τακτική και προβλέψιμη επανάληψη των δραστηριοτήτων σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη για ορισμένη περίοδο, η οποία μπορεί να ανέρχεται σε ένα μήνα ή σε ορισμένο αριθμό ετών, αποτελεί το θεμελιώδες κριτήριο για να θεωρηθεί αν συντρέχει ταυτόχρονη άσκηση υπό την έννοια του άρθρου 14γ. Συναφώς, η διάρκεια της περιόδου κατά την οποία ασκούνται παραλλήλως ή με τακτική εναλλαγή οι δύο αυτές δραστηριότητες είναι άνευ σημασίας, η δε άσκηση των δραστηριοτήτων αυτών δεν υπόκειται, εξάλλου, κατ' ανάγκη σε διαχρονικό περιορισμό.

69. Φρονώ ότι, για την ερμηνεία του άρθρου 14γ του κανονισμού 1408/71 και, ειδικότερα, για τον προσδιορισμό του χρόνου κατά τον οποίο ένα πρόσωπο ασκεί ταυτόχρονα μια μισθωτή και μια μη μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος διαφόρων κρατών μελών, πρέπει εκ νέου να ληφθεί υπόψη η συγκεκριμένη διατύπωση της διατάξεως, υπό το φως του πλαισίου εντός του οποίου εντάσσεται.

70. Όσον αφορά τη διατύπωσή της, παρατηρώ ότι η διάταξη αυτή απαιτεί να είναι η άσκηση μιας μισθωτής και μιας μη μισθωτής δραστηριότητας σε διάφορα κράτη μέλη ταυτόχρονη. Αυτή είναι εξάλλου η μόνη προϋπόθεση που θέτει.

Η κατάσταση αυτή, στο μέτρο που προσδιορίζει τη νομοθεσία που εφαρμόζεται στο πρόσωπο που ασκεί οικονομικές δραστηριότητες σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη, είναι συγκρίσιμη με εκείνη την οποία ρυθμίζουν το άρθρο 14, σημείο 2, που αφορά τα πρόσωπα που ασκούν κανονικά μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος δύο ή περισσοτέρων κρατών μελών, και το άρθρο 14α, σημείο 2, που αφορά τα πρόσωπα που ασκούν κανονικά μη μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος δύο ή περισσοτέρων κρατών μελών.

71. Ωστόσο, υπάρχει μια ουσιώδης διαφορά μεταξύ του άρθρου 14γ, αφενός, και των άρθρων 14 και 14α, αφετέρου. Το πρώτο από τα άρθρα αυτά απαιτεί απλώς να είναι η άσκηση των δραστηριοτήτων ταυτόχρονη, όχι όμως και να ασκείται οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες αυτές κανονικά σε ένα ή περισσότερα από τα κράτη μέλη, ενώ τα δύο άλλα άρθρα απαιτούν να διεξάγονται οι δραστηριότητες κανονικά σε αμφότερα τα κράτη.

72. Στην πράξη, η εφαρμογή της διατάξεως αυτής προϋποθέτει, πρώτον, ότι το πρόσωπο δεν διακινείται ούτε εντός του πλαισίου του άρθρου 14, σημείο 1, στοιχείο α', ούτε δυνάμει του άρθρου 14α, σημείο 1, στοιχείο α', αφού, σε αμφότερες τις περιπτώσεις αυτές, εφαρμοστέα παραμένει η νομοθεσία του κράτους μέλους εντός του οποίου το πρόσωπο προσελήφθη, εάν πρόκειται για μισθωτό, ή η νομοθεσία του κράτους μέλους όπου ασκεί κανονικά τη μη μισθωτή του δραστηριότητα, χωρίς να μπορεί η νομοθεσία του κράτους μέλους εντός του οποίου πραγματοποιεί την προσωρινή εργασία να έχει οποιαδήποτε επίπτωση επί του χαρακτηρισμού της φύσεως της εργασίας.

73. Δεύτερον, κατά την απόφαση De Jaeck [33], το πεδίο εφαρμογής της διατάξεως αυτής περιλαμβάνει κάθε πρόσωπο που ασκεί εντός κράτους μέλους οικονομική δραστηριότητα την οποία η νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους αυτού θεωρεί ως μη μισθωτή δραστηριότητα για τους σκοπούς της υπαγωγής στο αντίστοιχο σύστημα και το οποίο, συγχρόνως, ασκεί σε άλλο κράτος μέλος οικονομική δραστηριότητα την οποία η νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους αυτού θεωρεί ως μισθωτή δραστηριότητα για τους σκοπούς της υπαγωγής στο σύστημα που εφαρμόζεται στους μισθωτούς.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα των περιπτώσεων στις οποίες έχει εφαρμογή το άρθρο 14γ [34] είναι το παράδειγμα του C. Hervein, Γάλλου υπηκόου και κατοίκου Γαλλίας, ο οποίος είχε ασκήσει σε διάφορες εταιρίες εγκατεστημένες στη Γαλλία και στο Βέλγιο καθήκοντα προέδρου, γενικού διευθυντή και μέλους του διοικητικού συμβουλίου ή διευθύνοντος συμβούλου και τον οποίο η γαλλική νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως θεωρούσε μισθωτό, ενώ η βελγική νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως τον χαρακτήριζε ως μη μισθωτό.

74. Υπ' αυτές τις συνθήκες, φρονώ, όπως και η Επιτροπή, ότι η διάρκεια της περιόδου κατά την οποία ασκείται παραλλήλως ή με μια τακτική εναλλαγή αυτή η διττή δραστηριότητα, η οποία δεν υπόκειται κατ' ανάγκη σε διαχρονικό περιορισμό, είναι άνευ σημασίας.

75. Για τους προεκτεθέντες λόγους, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο αιτούν δικαστήριο ότι ένα πρόσωπο ασκεί ταυτόχρονα μια μισθωτή δραστηριότητα και μια μη μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος διαφόρων κρατών μελών υπό την έννοια του άρθρου 14γ του κανονισμού 1408/71, εφόσον δεν εμπίπτει σε καμία από τις περιπτώσεις που ρυθμίζουν τα άρθρα 14, σημείο 1, και 14α, σημείο 1, και ασκεί εντός κράτους μέλους μια οικονομική δραστηριότητα την οποία η νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους αυτού χαρακτηρίζει ως μισθωτή δραστηριότητα για τους σκοπούς της υπαγωγής στο αντίστοιχο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως, ενώ συγχρόνως ασκεί σε άλλο κράτος μέλος οικονομική δραστηριότητα την οποία η νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως αυτού του κράτους θεωρεί ως μη μισθωτή δραστηριότητα για τους σκοπούς της υπαγωγής στο σύστημα που εφαρμόζεται στους μη μισθωτούς.

Γ — *Επί του τρίτου ερωτήματος*

76. Με το τρίτο ερώτημα, το οποίο πρέπει, κατά την άποψή μου, να εξεταστεί στο σύνολό του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά ποια είναι τα έννομα αποτελέσματα του εντύπου του οποίου η έκδοση προβλέπεται ιδίως από τα άρθρα 11α και 12α, παράγραφος 7, του κανονισμού 574/72 και, ειδικότερα, αν το έντυπο αυτό παρέχει δικαιώματα ή έχει αμιγώς δηλωτικό χαρακτήρα και αν πρέπει να του αναγνωρίζονται αναδρομικά αποτελέσματα.

33 — Προαναφερθείσα στην υποσημείωση 20.

34 — Βλ. την προαναφερθείσα στην υποσημείωση 20 απόφαση Hervein και Hervillier και τις προτάσεις μου της 11ης Ιουλίου 1996 επί της υποθέσεως αυτής (Συλλογή 1997, σ. I-611).

77. Οι ενάγοντες της κύριας δίκης υποστηρίζουν ότι το έντυπο που εκδίδει ο αρμόδιος φορέας δεσμεύει, εκ πρώτης όψεως, τον φορέα κοινωνικής ασφαλίσεως ενός κράτους μέλους καθώς και το πρόσωπο το οποίο προσφεύγει στις υπηρεσίες του προσώπου που το διαθέτει, στο μέτρο που ορίζει την εφαρμοστέα νομοθεσία και οριοθετεί την περίοδο κατά την οποία ο ενδιαφερόμενος εξακολουθεί να υπόκειται στη νομοθεσία αυτή. Εάν ο φορέας του δευτέρου κράτους μέλους αμφιβάλλει σχετικά με το κύρος ή το περιεχόμενο του εντύπου, πρέπει, εάν δεν θέλει να το λάβει υπόψη, να επικοινωνήσει με τον εκδόντα φορέα προκειμένου να ελέγξει τόσο το κύρος όσο και το περιεχόμενό του. Ελλείψει συμφωνίας μεταξύ των δύο φορέων, ο φορέας του δευτέρου κράτους πρέπει να υποβάλει το ζήτημα στη διοικητική επιτροπή. Εάν η επιτροπή αυτή δεν ακυρώσει τη δεσμευτική ισχύ του εντύπου, το έντυπο θα εξακολουθήσει να παράγει αποτελέσματα έναντι του φορέα κοινωνικής ασφαλίσεως του δευτέρου κράτους μέλους.

78. Το TRM ισχυρίζεται ότι δεν μπορεί να του επιβληθεί η υποχρέωση να αποδεχθεί το έντυπο, αφού πρόκειται για έγγραφο που απευθύνεται στον βελγικό φορέα κοινωνικής ασφαλίσεως, ο οποίος αρνείται να το λάβει υπόψη. Κατά το TRM, το έντυπο αυτό έχει δεσμευτική ισχύ μόνον έναντι του φορέα κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους μέλους όπου πραγματοποιείται η εργασία, στο μέτρο που χαρακτηρίζει την εργασία αυτή ως μη μισθωτή και προσδιορίζει την εφαρμοστέα νομοθεσία. Αυτή η δεσμευτική ισχύς διαρκεί για όσο χρόνο το έντυπο δεν έχει ανακληθεί ή τροποποιηθεί από τον εκδόντα φορέα κοινωνικής ασφαλίσεως ή για όσο χρόνο δεν έχει ακυρωθεί ή τροποποιηθεί με δικαστική απόφαση. Αν το έντυπο Ε 101 εκδοθεί ή υποβληθεί μετά την έναρξη της εργασίας σε άλλο κράτος μέλος, δεν έχει δεσμευτική ισχύ και δεν παράγει κανένα αναδρομικό αποτέλεσμα.

79. Η Γαλλική Κυβέρνηση φρονεί ότι ο φορέας κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους μέλους εντός του οποίου πραγματοποιείται η εργασία υποχρεούται να θεωρεί έγκυρα τα στοιχεία που αναγράφονται στο έντυπο Ε 101 που έχει εκδοθεί από τον φορέα του κράτους μέλους εντός του οποίου είναι εγκατεστημένος ο ενδιαφερόμενος και ότι το έντυπο αυτό μπορεί να έχει αναδρομικά αποτελέσματα.

80. Κατά τη Γερμανική Κυβέρνηση, το επίμαχο έντυπο, στο μέτρο που πιστοποιεί ότι ο ενδιαφερόμενος εξακολουθεί να υπόκειται στη νομοθεσία του κράτους μέλους του οποίου ο φορέας κοινωνικής ασφαλίσεως το εξέδωσε, δεν δεσμεύει παρά μόνον τον φορέα αυτό και όχι τον φορέα του κράτους μέλους εντός του οποίου πραγματοποιείται η εργασία, ο οποίος δεν μετέσχε στην πράξη αυτή. Υπ' αυτές τις συνθήκες, το έντυπο Ε 101 μπορεί να παράγει αποτελέσματα για περίοδο προγενέστερη της εκδόσεως ή της υποβολής του.

81. Η Ολλανδική Κυβέρνηση διατείνεται ότι το έντυπο Ε 101 δεν έχει καμία δεσμευτική ισχύ ούτε έναντι του φορέα του κράτους μέλους εντός του οποίου ασκείται η δραστηριότητα ούτε έναντι του προσώπου που προσφεύγει στις υπηρεσίες του εργαζομένου, αλλά προσθέτει ότι το έντυπο αυτό δημιουργεί, παρά ταύτα, το τεκμήριο ότι συντρέχει μία από τις περιπτώσεις τις οποίες αφορά ο τίτλος ΙΙ του κανονισμού 1408/71. Ωστόσο, ο φορέας του τόπου παροχής της εργασίας μπορεί να αποδείξει ότι το πρόσωπο στο οποίο χορηγήθηκε το πιστοποιητικό εκτελεί εργασία η οποία δεν α-

ντιστοιχεί στα στοιχεία που περιέχονται στο έντυπο. Στο μέτρο που η πραγματική αυτή κατάσταση αντιστοιχεί στα στοιχεία που περιέχονται στο έντυπο, είναι δυνατό να αναγνωριστούν σ' αυτό αναδρομικά αποτελέσματα.

82. Η άποψη της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου διαφέρει από εκείνη που υποστήριξαν όλοι όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις εν προκειμένω, αφού προτείνει στο Δικαστήριο να αποφανθεί ότι το έντυπο Ε 101 έχει δεσμευτική ισχύ έναντι του φορέα κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους μέλους εντός του οποίου πραγματοποιείται η εργασία και έναντι του προσώπου που προσφεύγει στις υπηρεσίες του εργαζομένου στο δεύτερο κράτος μέλος, εκτός εάν το εν λόγω έντυπο ανακληθεί από τον εκδόντα φορέα· η κυβέρνηση αυτή θεωρεί επίσης ότι το έντυπο αυτό παράγει αναδρομικό αποτέλεσμα οσάκις οι περίοδοι τις οποίες αφορά έχουν λήξει κατά τον χρόνο της εκδόσεως ή της υποβολής του.

83. Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι το επίμαχο έντυπο δεν συνιστά πλήρη απόδειξη, η οποία δεσμεύει τον φορέα άλλου κράτους μέλους ή το πρόσωπο που προσέφυγε στις υπηρεσίες του οικείου εργαζομένου. Η Επιτροπή υποστηρίζει, επίσης, ότι, ακόμη και αν η έκδοση του εντύπου μετά την έναρξη της περιόδου εργασίας στο άλλο κράτος μέλος ή και μετά τη λήξη της περιόδου αυτής μπορεί να δημιουργήσει εύλογες αμφιβολίες στον φορέα του κράτους αυτού ή στον εργοδότη καθώς και αναμφισβήτητα προβλήματα διοικητικής φύσεως, δεν υπάρχει κανένας λόγος για τον οποίο το έντυπο αυτό δεν μπορεί να παραγάγει αναδρομικό αποτέλεσμα.

84. Τα άρθρα 11α και 12α, παράγραφος 7, του κανονισμού 574/72 προβλέπουν ότι ο φορέας που ορίζεται από την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους του οποίου η νομοθεσία είναι εφαρμοστέα χορηγεί πιστοποιητικό που βεβαιώνει, μεταξύ άλλων, ότι ο εργαζόμενος εξακολουθεί να υπάγεται στη νομοθεσία αυτή. Προς επιτέλεση μιας από τις αποστολές που της αναθέτει το άρθρο 2 του κανονισμού 574/72, η διοικητική επιτροπή έχει καταρτίσει μεγάλο αριθμό υποδειγμάτων εντύπων, που έχουν σκοπό να διευκολύνουν την εφαρμογή των κανονισμών 1408/71 και 574/72. Το πιστοποιητικό που αφορά την εφαρμοστέα νομοθεσία αντιστοιχεί στο έντυπο Ε 101, το οποίο, όπως και διάφορα άλλα έντυπα, καταρτίστηκε από τη διοικητική επιτροπή με την απόφασή της αριθ. 130 [35].

85. Με την απόφασή του Knoeller [36], το Δικαστήριο δέχθηκε ότι τα άρθρα 33 και 34 του κανονισμού 4 [37], που είναι ο προγενέστερος του κανονισμού 574/72 κανονισμός, καθώς και οι αποφάσεις που έχουν ληφθεί από τη διοικητική επιτροπή όσον αφορά το έντυπο Ε 26 (σκοπός του οποίου ήταν να πιστοποιεί τις διανυθείσες περιόδους ασφαλίσεως και το οποίο αντιστοιχεί στο σημερινό έντυπο Ε 205) [38] έπρεπε να ερμηνεύονται υπό το φως των άρθρων 48 έως 51 της Συνθήκης, τα οποία συνιστούν το έρεισμα, το πλαίσιο και τα όρια των κανονισμών που έχουν θεσπιστεί στον τομέα της κοινωνικής ασφαλίσεως. Το Δικαστήριο προσέθεσε ότι, πράγματι, τα άρθρα αυτά έχουν ως σκοπό να προωθήσουν την ελεύθερη κυκλοφορία των

35 — Προαναφερθείσα στην υποσημείωση 10.

36 — Απόφαση της 11ης Μαρτίου 1982, 93/81 (Συλλογή 1982, σ. 951, σκέψη 9).

37 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 3ης Δεκεμβρίου 1958, περί του καθορισμού των λεπτομερειών εφαρμογής και συμπληρώσεως των διατάξεων του κανονισμού 3 (JO 1958, 30, σ. 597).

38 — Το υπόδειγμα που ισχύει σήμερα καταρτίστηκε με την απόφαση αριθ. 158 της διοικητικής επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την κοινωνική ασφάλιση των διακινουμένων εργαζομένων, της 27ης Νοεμβρίου 1995, για τα υποδείγματα των εντύπων που είναι αναγκαία για την εφαρμογή των κανονισμών (ΕΟΚ) 1408/71 και (ΕΟΚ) 574/72 (Ε 201 έως Ε 215) (ΕΕ 1996, L 336, σ. 1).

εργαζομένων εντός της κοινής αγοράς, επιτρέποντάς τους, μεταξύ άλλων, να ασκούν δικαιώματα που απορρέουν από περιόδους εργασίας διανυθείσες σε διάφορα κράτη μέλη. Η νομική σημασία του εν λόγω εντύπου πρέπει, συνεπώς, να εκτιμάται κατά τέτοιον τρόπο ώστε να μη διακυβεύεται η πρακτική αποτελεσματικότητα των άρθρων αυτών και των κανονισμών που αφορούν τα δικαιώματα των διακινουμένων εργαζομένων στον τομέα της κοινωνικής ασφαλίσεως.

86. Όπως προαναφέρθηκε, σκοπός του εντύπου Ε 101 είναι η πιστοποίηση της εφαρμοστέας νομοθεσίας, το δε έντυπο αυτό προβλέπεται, στο μέτρο που έχει σημασία για την υπό κρίση υπόθεση, για τις περιπτώσεις των άρθρων 14, σημείο 1, στοιχείο α', 14α, σημείο 1, στοιχείο α', και 14γ, σημείο 1, στοιχείο α'. Το έντυπο αυτό αποτελείται από δύο σελίδες, εκ των οποίων η μία συμπληρώνεται από τον αρμόδιο φορέα του κράτους μέλους στου οποίου τη νομοθεσία υπάγεται ο εργαζόμενος, η δε οπίσθια σελίδα περιέχει οδηγίες. Τα πιστοποιούμενα στοιχεία είναι, σύμφωνα με την ορολογία που χρησιμοποιείται στο ελληνικό κείμενο, τα ακόλουθα:

— η ιδιότητα του εργαζομένου, ήτοι αν είναι μισθωτός ή μη μισθωτός·

— τα προσωπικά στοιχεία του εργαζομένου, η μόνιμη κατοικία του και ο αριθμός του ασφαλιστικού του μητρώου·

— στοιχεία σχετικά με τη διεύθυνση του εργοδότη ή τον τόπο ασκήσεως της μη μισθωτής δραστηριότητας·

— κατά προσέγγιση, η διάρκεια, εκφραζόμενη με τον προσδιορισμό των ημερομηνιών ενάρξεως και λήξεως της περιόδου κατά την οποία ο εργαζόμενος θα είναι αποσπασμένος ή θα ασκεί μη μισθωτή δραστηριότητα·

— η ονομασία και η διεύθυνση της επιχειρήσεως για την οποία θα πραγματοποιήσει την εργασία και

— η χώρα στη νομοθεσία της οποίας θα εξακολουθήσει να υπάγεται, ο ακριβής προσδιορισμός της διατάξεως του κανονισμού 1408/71 που εφαρμόζεται στην απόσπαση, η ημερομηνία ενάρξεως της αποσπάσεως και η προβλεπόμενη ημερομηνία λήξεώς της.

Το τελευταίο τμήμα συμπληρώνεται από τον φορέα που εκδίδει τη βεβαίωση· περιέχει την επωνυμία του φορέα, τη διεύθυνσή του, την ημερομηνία εκδόσεως του εγγράφου, την υπογραφή του εξουσιοδοτημένου προσώπου και τη σφραγίδα του φορέα.

87. Στην οπίσθια σελίδα αναγράφονται οδηγίες τόσο για τον εργαζόμενο όσο και για τον αρμόδιο φορέα του τόπου διαμονής. Όσον αφορά τον φορέα του κράτους στη νομοθεσία του οποίου υπάγεται ο εργαζόμενος, η μόνη ένδειξη που αναφέρεται είναι ότι πρέπει να συμπληρώσει το έντυπο κατόπιν αιτήσεως του εργαζομένου ή του εργοδότη του και να το παραδώσει στον αιτούντα.

Διευκρινίζεται ότι, στην περίπτωση που ο εργαζόμενος έχει αποσπαστεί στο Βέλγιο, ο φορέας αυτός πρέπει επίσης να διαβιβάσει αντίτυπο του εντύπου στην ONSS στις Βρυξέλλες.

88. Τα έντυπα Ε 101 που έχουν περιληφθεί στον φάκελο και τα οποία καλύπτουν την απόσπαση των εναγόντων της κυρίας δίκης προκειμένου να μετάσχουν στις παραστάσεις μιας όπερας στις Βρυξέλλες, εκδόθηκαν και σφραγίστηκαν από το Department of Social Security, Overseas Branch στο Newcastle upon Tyne, που ήταν, κατά τον χρόνο των κρίσιμων πραγματικών περιστατικών, ο φορέας που είχε οριστεί από την αρμόδια αρχή του εν λόγω κράτους μέλους, σύμφωνα με την τροποποίηση που επέφερε στο σημείο 1 της επικεφαλίδας ΙΒ του παραρτήματος 10 του κανονισμού 574/72 ο κανονισμός (ΕΟΚ) 2195/91 [39]. Σύμφωνα με τα έντυπα αυτά, η βρετανική νομοθεσία εξακολουθεί να εφαρμόζεται κατά την απόσπαση, της οποίας η διάρκεια επιβεβαιώνεται, επιπλέον, από τα στοιχεία που περιέχονται στις συμβάσεις των εναγόντων.

Επομένως, φαίνεται ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις που απαιτεί το άρθρο 14α, σημείο 1, στοιχείο α', και τις οποίες εξέθεσα στο πλαίσιο της εξετάσεως του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος, πρόκειται δηλαδή για πρόσωπα που ασκούν κανονικά δραστηριότητα για λογαριασμό τους στο Ηνωμένο Βασίλειο και μεταβαίνουν σε άλλο κράτος μέλος προκειμένου να πραγματοποιήσουν συγκεκριμένη εργασία, της οποίας το περιεχόμενο διευκρινίζεται σε σύμβαση και της οποίας η διάρκεια, από την ημερομηνία ενάρξεως μέχρι την ημερομηνία λήξεως, είναι γνωστή εκ των προτέρων.

Το γεγονός ότι ένα κράτος μέλος χορηγεί το έντυπο αυτό σε ένα πρόσωπο υπαγόμενο σε σύστημά του κοινωνικής ασφαλίσεως δηλώνοντας ότι η νομοθεσία του εξακολουθεί να εφαρμόζεται κατά τη διάρκεια της εργασίας που πραγματοποιεί σε άλλο κράτος μέλος σημαίνει, στην πράξη, όχι μόνον ότι ο αποσπασμένος εργαζόμενος απαλλάσσεται από την υποχρέωση καταβολής εισφορών στο δεύτερο κράτος, αλλά επίσης ότι ο φορέας του πρώτου κράτους αναλαμβάνει την ευθύνη της καλύψεώς του από απόψεως κοινωνικής ασφαλίσεως.

89. Στις προτάσεις του στην υπόθεση Calle Grenzshop Andresen [40], με τις οποίες συμφωνώ απολύτως, ο γενικός εισαγγελέας C. O. Lenz διατύπωσε μια εξαιρετικά εμπεριστατωμένη και τεκμηριωμένη άποψη σχετικά με τα έννομα αποτελέσματα που σκοπεί να παράγει το έντυπο Ε 101.

90. Ο συλλογισμός του στην υπόθεση εκείνη στηριζόταν στο γεγονός ότι το αιτούν δικαστήριο είχε θεωρήσει ως δεδομένο ότι το έντυπο Ε 101 που είχε περιληφθεί στη δικογραφία της κύριας δίκης είχε εκδοθεί από αναρμόδια αρχή. Η διαφορά μεταξύ της υποθέσεως εκείνης και της υπό κρίση υποθέσεως έγκειται στο ότι, εν προκειμένω, ο βελγικός φορέας κοινωνικής ασφαλίσεως είναι εκείνος που αρνείται άνευ ετέρου να δεχθεί το κύρος των εντύπων Ε 101, και μάλιστα όχι σε μία μόνο συγκεκριμένη περίπτωση, επειδή έχει αμφιβολίες ως προς το υποστατό των πραγματικών περιστατικών που πιστοποιούν, αλλά συστηματικά, σε όλες τις περιπτώσεις στις οποίες τα έντυπα έχουν χορηγηθεί από τον αρμόδιο φορέα του

39 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 1991, για την τροποποίηση του κανονισμού 1408/71 και του κανονισμού 574/72 (ΕΕ L 206, σ. 2).

40 — Προτάσεις στην υπόθεση που προαναφέρθηκε στην υποσημείωση 18 (Συλλογή 1995, σ. I-271, ειδικότερα σ. I-282).

Ηνωμένου Βασιλείου σε πρόσωπα που ασκούν μη μισθωτή δραστηριότητα εντός αυτού του κράτους μέλους.

91. Όπως ορθότατα υπογραμμίζει ο γενικός εισαγγελέας C. O. Lenz στις προαναφερθείσες προτάσεις του, «αν η δήλωση αρμόδιας αρχής κράτους μέλους μπορούσε να αμφισβητηθεί άνευ ετέρου από την αρμόδια αρχή άλλου κράτους μέλους, το νόημα της τυποποιημένης αποδείξεως περί δεσμευτικής δηλώσεως σχετικά με την εφαρμοστέα νομοθεσία θα χανόταν. Πέραν αυτού, θα κινδύνευε μία από τις θεμελιώδεις αρχές του κανονισμού 1408/71, δηλαδή η εφαρμογή *μιας μόνο* νομοθεσίας κράτους μέλους» [41].

92. Επιπλέον, με την απόφαση Romano [42], η οποία αφορούσε το κύρος της αποφάσεως αριθ. 101 της διοικητικής επιτροπής, όσον αφορά την ημερομηνία που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για τον καθορισμό των εφαρμοστέων συντελεστών μετατροπής κατά τον υπολογισμό ορισμένων παροχών, το Δικαστήριο δέχθηκε ότι ένα όργανο όπως η διοικητική επιτροπή δεν μπορούσε να εξουσιοδοτηθεί από το Συμβούλιο για να εκδώσει πράξεις κανονιστικού χαρακτήρα και ότι μια απόφαση της διοικητικής επιτροπής, μολονότι μπορεί να βοηθήσει τους φορείς κοινωνικής ασφαλίσεως που είναι επιφορτισμένοι με την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου σ' αυτόν τον τομέα, δεν μπορεί να τους υποχρεώσει να ακολουθήσουν ορισμένες μεθόδους ή να υιοθετήσουν ορισμένη ερμηνεία όταν προβαίνουν στην εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων.

93. Επομένως, θεωρώ ότι ένα έντυπο που συγκεντρώνει τα χαρακτηριστικά που περιγράφηκαν ανωτέρω και του οποίου το υπόδειγμα καταρτίστηκε από τη διοικητική επιτροπή προκειμένου να διευκολυνθεί η εφαρμογή του κανονισμού 1408/71 έχει αποκλειστικά δηλωτικό χαρακτήρα, πλην όμως απολαύει ενός τεκμηρίου κύρους juris tantum ως προς όλα τα ζητήματα που πιστοποιεί και δεσμεύει τον αρμόδιο φορέα του κράτους μέλους στο οποίο μεταβαίνει ο εργαζόμενος προκειμένου να πραγματοποιήσει προσωρινή εργασία.

Κατά την άποψή μου, η βεβαίωση που εκδίδει ο αρμόδιος φορέας κράτους μέλους σχετικά με την εφαρμοστέα νομοθεσία δεν μπορεί να έχει ως αποδέκτες παρά μόνον τις εθνικές αρχές άλλου κράτους μέλους, υπό ευρεία έννοια, και, ειδικότερα, τον αρμόδιο φορέα του κράτους αυτού. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο ένα πρόσωπο που προσφεύγει προσωρινά στις υπηρεσίες του εργαζομένου δεν μπορεί να δεσμεύεται, υπό την προαναφερθείσα έννοια, από το έντυπο E 101, παρά μόνον εάν ορίζεται από την εθνική νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως ως ο αρμόδιος φορέας για τη συγκεκριμένη αυτή περίπτωση [43].

94. Με την απόφαση Knoch [44], το Δικαστήριο απάντησε σε διάφορα προδικαστικά ερωτήματα που του υπέβαλε το Bundesso-

41 — Όπ.π., σημείο 61.

42 — Απόφαση της 14ης Μαΐου 1981, 98/80 (Συλλογή 1981, σ. 1241, σκέψη 20).

43 — Βλ., π.χ., την απόφαση της 3ης Ιουνίου 1992, C-45/90, Paletta (Συλλογή 1992, σ. I-3423). Κατά τη γερμανική νομοθεσία, ο εργοδότης είναι ο αρμόδιος φορέας για τη χορήγηση χρηματικών παροχών στον εργαζόμενο κατά τη διάρκεια των έξι πρώτων εβδομάδων ασθενείας.

44 — Απόφαση της 8ης Ιουλίου 1992, C-102/91 (Συλλογή 1992, σ. I-4341, σκέψεις 53 και 54).

zialgericht, το οποίο ζητούσε να μάθει, μεταξύ άλλων, αν η βεβαίωση που προβλέπει το άρθρο 84, παράγραφος 2, του κανονισμού 574/72, το οποίο εφαρμόζεται στους μισθωτούς σε ανεργία οι οποίοι, κατά την τελευταία τους απασχόληση, είχαν την κατοικία τους σε κράτος μέλος άλλο από το αρμόδιο κράτος, είναι δεσμευτική για τον φορέα άλλου κράτους μέλους και για τα δικαστήρια του κράτους αυτού. Αφού υπενθύμισε ότι η βεβαίωση αυτή είναι ένα έντυπο καταρτισθέν από τη διοικητική επιτροπή, της οποίας οι πράξεις δεν μπορούν να έχουν κανονιστικό χαρακτήρα, το Δικαστήριο δέχθηκε ότι ο αρμόδιος φορέας του κράτους μέλους στο οποίο κατοικεί ο ενδιαφερόμενος ή το εθνικό δικαστήριο, στο πλαίσιο ένδικης διαδικασίας, διατηρεί πλήρη ελευθερία να εξετάσει το περιεχόμενο της βεβαιώσεως αυτής και ότι, συνεπώς, η βεβαίωση που χορηγείται σύμφωνα με το άρθρο 84, παράγραφος 2, του κανονισμού 574/72 δεν συνιστά αναμφισβήτητη απόδειξη έναντι του αρμοδίου στον τομέα της ανεργίας φορέα άλλου κράτους μέλους ούτε έναντι των δικαστηρίων του κράτους αυτού.

95. Εάν, σε μια συγκεκριμένη περίπτωση, αποδεικνύεται ότι το έντυπο Ε 101 περιέχει σφάλματα ή ότι ο αρμόδιος φορέας κράτους μέλους το εξέδωσε στηριζόμενος σε περιστατικά που δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα, το πιστοποιητικό θα πρέπει να ακυρωθεί από τον φορέα αυτό, ο οποίος θα πρέπει να επανεξετάσει το ζήτημα της νομοθεσίας στην οποία υπόκειται ο ενδιαφερόμενος κατά την οικεία περίοδο. Όπως είναι αυτονόητο, δεν υπάρχει κανένας λόγος που να εμποδίζει τη μεταξύ των φορέων των κρατών μελών επικοινωνία, όταν έχουν αμφιβολίες όσον αφορά τη δυνατότητα εφαρμογής μιας διατάξεως στη συγκεκριμένη περίπτωση και την απόδειξη που έχει προσκομίσει ο ενδιαφερόμενος.

96. Όσον αφορά τη διάρκεια των δεσμευτικών αποτελεσμάτων του εντύπου Ε 101, ούτε οι διατάξεις των κανονισμών 1408/71 και 574/72 ούτε οι αποφάσεις που έχουν εκδοθεί μέχρι σήμερα από τη διοικητική επιτροπή τάσσουν προθεσμία για την έκδοση της βεβαιώσεως σχετικά με την εφαρμοστέα νομοθεσία ούτε αναφέρουν μέχρι πότε η βεβαίωση αυτή παράγει αποτελέσματα.

Ωστόσο, παρατηρώ ότι το έγγραφο αυτό πιστοποιεί ότι, κατά τη διάρκεια της περιόδου που περιλαμβάνεται μεταξύ δύο συγκεκριμένων ημερομηνιών, ο ενδιαφερόμενος εξακολουθεί να υπάγεται στη νομοθεσία του κράτους μέλους εντός του οποίου ασκεί κανονικά μη μισθωτή δραστηριότητα και ότι το έντυπο αναφέρει επίσης την ημερομηνία εκδόσεώς του. Δεδομένου ότι πρόκειται για δήλωση που αφορά ορισμένη περίοδο, θεωρώ ότι δεν υπάρχει κανένας λόγος να γίνει δεκτό ότι τα αποτελέσματά της πρέπει να υπόκεινται σε διαχρονικό περιορισμό, υπό την έννοια ότι θα πρέπει να παύει να ισχύει κατά τη λήξη ορισμένης προθεσμίας.

97. Φρονώ ότι η ίδια συλλογιστική ισχύει όσον αφορά τα ενδεχόμενα αναδρομικά αποτελέσματα του εντύπου, πολλώ μάλλον που το άρθρο 1 της αποφάσεως αριθ. 126[45] της διοικητικής επιτροπής ορίζει ότι ο φορέας που αναφέρεται στα άρθρα 11 και 11α του κανονισμού 574/72 υποχρεούται να

45 — Απόφαση της διοικητικής επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την κοινωνική ασφάλιση των διακινουμένων εργαζομένων, της 17ης Οκτωβρίου 1985, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 14, παράγραφος 1, στοιχείο α', του άρθρου 14α, παράγραφος 1, στοιχείο α', του άρθρου 14β, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 1408/71 (ΕΕ 1986, C 141, σ. 3).

χορηγήσει βεβαίωση σχετικά με την εφαρμοστέα νομοθεσία (έντυπο Ε 101), ακόμη και αν η χορήγηση της βεβαιώσεως αυτής ζητείται μετά την έναρξη της δραστηριότητας που ασκείται στο έδαφος άλλου από το αρμόδιο κράτος από τον εργαζόμενο που αναφέρεται, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 14α, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 1408/71.

Στο μέτρο που η βεβαίωση αυτή χορηγείται ενώ έχει ήδη αρχίσει η πραγματοποίηση της εργασίας ή και μετά τη λήξη της, εάν η διάρκειά της ήταν πολύ σύντομη, το έγγραφο θα πρέπει να παράγει αναδρομικά αποτελέσματα για την περίοδο την οποία αφορά.

98. Συνεπώς, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο τρίτο ερώτημα υπό την έννοια ότι τα αποτελέσματα που παράγει το έντυπο Ε 101 δεν έχουν παρά δηλωτικό χαρακτήρα, πλην όμως το έντυπο αυτό απολαύει τεκμηρίου κύρους juris tantum ως προς όλα τα ζητήματα που πιστοποιεί και δεσμεύει τον αρμόδιο φορέα του κράτους μέλους στο οποίο μεταβαίνει ο εργαζόμενος προκειμένου να πραγματοποιήσει εργασία προσωρινής διάρκειας. Το πρόσωπο που προσφεύγει στις υπηρεσίες του εργαζομένου αυτού δεσμεύεται από το έντυπο αυτό μόνον εάν ορίζεται από την εθνική του νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως ως ο αρμόδιος φορέας στη συγκεκριμένη περίπτωση. Δεδομένου ότι οι εξετασθείσες διατάξεις δεν τάσσουν καμία προθεσμία για τη χορήγηση του εντύπου Ε 101 ούτε αναφέρουν μέχρι πότε παράγει αποτελέσματα, δεν υπάρχει κανένας λόγος να περιοριστεί η χρονική διάρκεια του κύρους του εγγράφου αυτού ή να θεωρηθεί ότι το έντυπο αυτό δεν παράγει αναδρομικά αποτελέσματα.

VI — Πρόταση

99. Ενόψει των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το tribunal du travail de Bruxelles ως εξής:

« 1) Η έννοια της "εργασίας" του άρθρου 14α, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983, στη συνέχεια δε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3811/86 του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 1986, αφορά την άσκηση κάθε

οικονομικής δραστηριότητας. Το γεγονός ότι η νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους μέλους εντός του οποίου πραγματοποιείται η εργασία θεωρεί την εργασία αυτή ως μισθωτή δραστηριότητα ή ως μη μισθωτή δραστηριότητα είναι άνευ σημασίας για τους σκοπούς της εφαρμογής της διατάξεως αυτής.

2) Ένα πρόσωπο ασκεί ταυτόχρονα μια μισθωτή δραστηριότητα και μια μη μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος διαφόρων κρατών μελών υπό την έννοια του άρθρου 14γ του κανονισμού 1408/71, εφόσον δεν εμπίπτει σε καμία από τις περιπτώσεις που ρυθμίζουν το άρθρο 14, σημείο 1, και το άρθρο 14α, σημείο 1, και ασκεί εντός κράτους μέλους μια οικονομική δραστηριότητα την οποία η νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους αυτού χαρακτηρίζει ως μισθωτή δραστηριότητα για τους σκοπούς της υπαγωγής στο αντίστοιχο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως, ενώ συγχρόνως ασκεί σε άλλο κράτος μέλος οικονομική δραστηριότητα την οποία η νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως αυτού του κράτους θεωρεί ως μη μισθωτή δραστηριότητα για τους σκοπούς της υπαγωγής στο σύστημα που εφαρμόζεται στους μη μισθωτούς.

3) Το έντυπο Ε 101 δεν έχει παρά μόνο δηλωτικό χαρακτήρα, πλην όμως απολαύει τεκμηρίου κύρους juris tantum ως προς όλα τα ζητήματα που πιστοποιεί και δεσμεύει τον αρμόδιο φορέα του κράτους μέλους στο οποίο μεταβαίνει ο εργαζόμενος προκειμένου να πραγματοποιήσει εργασία προσωρινής διάρκειας. Το πρόσωπο που προσφεύγει στις υπηρεσίες του εργαζομένου αυτού δεσμεύεται από το έντυπο αυτό μόνον εάν ορίζεται από την εθνική του νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως ως ο αρμόδιος φορέας στη συγκεκριμένη περίπτωση. Δεδομένου ότι οι εξετασθείσες διατάξεις δεν τάσσουν καμία προθεσμία για τη χορήγηση του εντύπου Ε 101 ούτε αναφέρουν μέχρι πότε παράγει αποτελέσματα, δεν υπάρχει κανένας λόγος να περιοριστεί η χρονική διάρκεια του κύρους του εγγράφου αυτού ή να θεωρηθεί ότι το έντυπο αυτό δεν παράγει αναδρομικά αποτελέσματα.»